

YAZDIKLARIMIZ:31

HİKAYELER

1

Mahmut Selim GÜRSEL

2019

ISBN 978-625-90812-2-9

ÇORUM © 1998 Mahmut Selim GÜRSEL , Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International lisansı altında yayınlanmaktadır. CC BY NC SA 40

PARA İLE SATILMAZ!

TAKTİM
Mahmut Selim GÜRSEL
BEŞ YIL
BAŞAK
YANKI
AR
AŞIK
ASLAN BACANAKLAR
ALDIK MI?
AMELE MUTTALİP
BİR RÜYA MİSALİ
BÖYLE İNSANLAR VAR MIYMIŞ?
BİR ASKERLİK ANISI
BIÇKIN!
BAŞKA BİR DOKTOR
BABALIK
AYŞE
BEKLERKEN

TAKDİM

Bir kitabın doğması, o kitabı yazmaya kalkan kişinin amacına ve bilgi birikimine göre değerlendirilmesi uygun olarak görülmelidir.(1)

Elinizde bulunan bu çalışmanın sizlere ulaşması için günlerini veren bu çabası için şükranlarımı sunarken, bu çalışmada da benim ufacık bir katkımın da bulunması beni bahtiyar etmiştir.

Bu çalışma ile sizlerde bazı bilgileri edinmiş ve faydalanmış olarak uzun yılların birikimlerinden aydınlanacağınızı göreceksiniz. (2)

Bilgi; yazılmadıkça kaybolmaya açık birikimlerdir. Her insan bir kitaptır; onu okumamız gereklidir.(3)

Tanımadığımız ve anlamadığımız kişiler hakkında nasıl kararlar veremezsek; bir çalışmayı da incelemeden, okumadan karar veremeyiz.

Mahmut Selim GÜRSEL

(1) İnsan durup dururken yazmaz. Birikimini başkalarına lazım olur diyerek yazar. Aslında o yazmaz. Ona yazdıran; onu yaratandır!

(2) Kitap okuyan; muhakkak okuduğundan bir bilgi edinir. Yaşamında muhakkak o bilgi kendisine veya etrafına yardımı dokunacağını bilmez. Onu yaratan o öğrettiği bilginin yazıya dökülüp başkalarına aktarılacağını bildiğinden o kişiye o kitabı okutur. Bilgi böylece yayılır.

(3) İnancıma göre bizi tek kişiden yarattı. O ilk kişiye bütün ilimleri verdi. Bu ilimler şimdi gen dediğimiz ile hepimize bu bilgiler geçti. Herhangi bir kişi kendi geninde olan bu bilgileri kullanmaya başladıkça bilgileri genişler. BÜTÜN BİLGİLERİ öğreten her insan için belirli bilgiyi genişleterek kullanma yazgısını yazdığı için ancak o bilgiler ile gelişir. "her insan bir kitaptır."

Mahmut Selim GÜRSEL

1947 tarihinde babamın subay olarak bulunduğu Erzurum'da bir at arabasında doğum evine giderken doğmuşum. Babam Eminsu Ali Rıza Gürsel, annem ise Fahriye hanımefendi idi.

İlkokula İskenderun'da başladım. Ankara' da bitirdim. Ankara Yenimahalle Ortaokulunun birinci sömestrsinde babamın emekli olmasından dolayı 1960 yılında Çorum'a gelince Atatürk Ortaokuluna devam ettim. Babamın "oku da oğlum ceketimi satar seni okuturum" diyerek bana yaptığı nasihatleri ters tepki yaptı, okumuyorum diyerek okulu birinci sınıfta bıraktım.

Marangoz çırağı olarak Azmi Başar ustanın yanına girdim. Askere gidene kadar ustanın yanında çalıştım.

1967 tarihinde askerlik dönüşü, Ankara Emniyet Müdürlüğünde teknisyen olarak göreve başladım.

Ortaokulu dışarıdan 2 yılda bitirdim. 1972 tarihinde Polis Memuru olarak Ankara'da çeşitli şubeler ve karakollarda çalıştım.

16 Eylül 1973 tarihinde Selma (Kurşuncu) Hanımefendi ile evlendim.

1978 yılında naklen Çorum İl Halk Kütüphanesine Memur olarak geçtim.

Hasan Paşa Kütüphanesinin kitaplarının Lütfi İkiz Arap Harfli yazma ve basma kitapları ben de emekli olana kadar Latin harfli kitapların tamamının tasnifini yaptım.

Dışarıdan Çorum Ticaret Lisesini iki yılda bitirdim.

Kendi kendime Osmanlıcayı öğrenmeye uğraştım, Hat sanatı ile biraz ilgilendim 150 ye yakın Ser levham var, Çorum Güzel Sanatlar Galerisinde ve Kütüphane salonlarında bu levhaları sergiledim.

03. 08. 1988 tarihinde İl Halk Kütüphanesi Müdür yardımcılığına atandım. 1990 tarihinde kütüphanelerdeki kitapların tasnifi ile ilgili 10 yıllık bir araştırmamı "Alfabetik Onlu Tasnif Fihristi (Dewey)" kitap haline getirip Kültür Bakanlığına sundum. Kitabımdan Türkiye'deki bütün kütüphanelere dağıtılmak üzere 1000 adet satın aldılar.

1993 yılında Türkiye'deki bütün kütüphanelerde bulunan "El Yazması" kitapların Ankara Milli Kütüphanesine toplanma kararı veren Kültür Bakanlığına karşı Çorumlu hemşerilerimi haber dar ettim, mahalli radyodan ve gazeteler ile parti il Başkanlarını ile Millet Vekilimiz Adnan Türkoğlu ve Belediye Başkanımız rahmetli Turan Kılıççıolu' nun destekleri ile el yazma kitaplarımızın Çorum'da kalmasını sağladım!

Açık öğretim için üniversite sınavlarına girip kazandım. İkinci sınıfta iken 25 Nisan 1994 tarihinde Tatvan Bitlis'e Müdür olarak tayinim çıktı, tayin edildiğim yere gitmeyerek emekliliğimi istedim.

İlkokul sıralarında okuyarak pilot olmanın düşlerini kurardım. Bu hayalim gerçekleşmedi. Şu anda emekli memurum. Marangozluk, oymacılık, Polis Memurluğu, Memurluk ve idarecilik yaptım. Her çalıştığım meslekte çeşitli önemli olaylar oldu ise de son çalıştığım kurumda bence; en önemli bir hatıramı anlatmak istiyorum: Kütüphanedeki çalışmalarım ve "El Yazması Kitaplar"ın Çorum'da kalması için verdiğim çabalar neticesinde Bitlis Tatvan'a tayin edilme olayım beni çok yıktı. Fakat bu üzüntümün boş olduğunu zamanla gördüm.

Rabb'imin izni ile Hacca gitmek nasip oldu, iki kitap daha yayımladım ve elinizde bulunan bu derginin çıkmasına vesile oldum. Mesleklerin insanlara sağladığı maddi avantaj olarak, evinizi geçindirecek, namerde muhtaç etmeyecek avantajından başka, manevi olarak; sizin yaptığınız işlerle ilgili karşılaştığınız problemleri

değerlendirirseniz avantajların neler olabileceğini hayat okulundan öğrenmiş oldum.

Yazı yazmaya beni kimse teşvik etmedi Kütüphane için hazırladığım kitap beni yazmaya teşvik etti. Yazılarım mahalli basında yayımlandı. Yazılarımdan dolayı bir ödül almadım; fakat kitapları ve bu dergi benim için en büyük ödüldür.

İdealim: Çorum'a tam teşekküllü bilgisayar ortamında bir kütüphane kazandırmaktır. Bu idealim yüzünden tayinim çıktı. Yayımlanmış dört çalışmam bulunmaktadır. Bu "Alfabetik Onlu Tasnif Fihristi (Dewey)", Bakanlığa sunulmuş; "Alfabetik Türk ve Yabancı Yazarlar Fihristi" ve "Ne Nerede Başlıklı Arama Fihristi" basım için hazır beklemektedir. Yazılarım daha çok araştırma dalı ile makale türüdür. Tiyatro çalışmalarım, şiir ve hikâye denemelerim bulunmaktadır.

Benim okuyucularıma diyeceklerim şudur ki. Doğru bildiğiniz konuları savunun. Bu savunmanız size belki tepkiler getirecektir. Bu tepkileri inceleyerek doğru olup olmadığını araştırın.

Çalışmalarım: SİTEM: https://gurselyayin.com E-POSTAM: corumlu2000@gmail.com

BEŞ YIL

Rahmetli babamın bana bıraktığı nasihatlerden biri vardı.
Kısa söylerdi ama insanın ömrü boyunca üzerinde düşüneceği kadar derindi.
Bir gün bana şöyle demişti:
“Hiç kimse için sakın ha sakın ‘iyi’ deme.
Hiç kimse için sakın ha sakın ‘kötü’ deme.
Beş yıl bekle.”
Çocuk aklımla bu sözün ne demek olduğunu tam anlayamamıştım.
Babam devam etti:
- Oğlum, bugün iyi dediğin insan, beş yıl içinde sana bir kötülük yapabilir. O zaman ne diyeceksin?
Biraz sustu.
- Kötü diyeceksin belki. Ama dün ona iyi demiştin.
Sonra:
- Kötü dediğin insan da beş yıl içinde sana bir iyilik yapabilir. O zaman ne diyeceksin?
İyilik gördün diye ona iyi demek istesen, yine sıkıntı.
Çünkü daha önce:
“Bu adam kötüdür.” Demiştin.
İnsanların sana:
- Hani kötüydü? Demesi, kendi söylediğin sözün altında bırakır seni.
Babamın anlatmak istediği buydu.
İnsan hakkında hüküm vermek kolaydı.
Bir davranışını görürsün:
“İyi insan.” Dersin.
Bir başka davranışını görürsün:
“Kötü insan.” Dersin.
Ama insan, yalnızca bir günden ibaret değildir.
Bir davranıştan ibaret değildir.
Bir anından, bir hatasından, bir iyiliğinden veya bir kötülüğünden ibaret değildir.
İnsan zaman içinde değişebilir.
Şartlar değişebilir.
Hayat değişebilir.
Dün başka türlü davranan insan, bugün bambaşka bir insan olabilir.
Bazen birine iyilik yaparsın.
Onu iyi bilirsin.
Yıllarca:
“Bu insan iyidir.” dersin.
Sonra hiç beklemediğin bir anda senden bir kötülük görürsün.
İçin acır.
Şaşırırsın.

Ama dilin bir türlü:
“Bu insan kötü.” Demeye varmaz.
Çünkü yıllardır söylediğin bir söz vardır:
“O iyi insandır.”
Bazen de tam tersi olur.
Birinden kötülük görürsün.
Onu kötü bilirsin.
Çevrene:
“Bu adam kötüdür.” Dersin.
Aradan zaman geçer.
Bir gün hiç beklemediğin bir iyiliği dokunur sana.
İçinden:
“Meğer iyiymiş.” Demek gelir.
Ama diyemezsin.
Çünkü daha önce onun hakkında hüküm vermişsindir.
Birileri çıkar:
- Hani kötüydü? Der.
İşte o zaman insan, başkasının yaptığı iyilikten veya kötülükten çok, kendi söylediği sözün altında kalmanın sıkıntısını yaşar.
Babam belki de bana insanları değil, önce kendi dilimi kontrol etmeyi öğretiyordu.
Yıllar geçti.
Çocukluğum geride kaldı.
Babamın söylediği o söz ise benimle birlikte yürüdü.
Hayat boyunca nice insan tanıdım.
Kimi beni sevindirdi.
Kimi üzdü.
Kimi dost bildim.
Kimi dost sandım.
Kimi hakkında ilk bakışta yanıldım.
Kimi hakkında zaman geçtikçe fikrim değişti.
Ve her defasında babamın o sözü aklıma geldi:
“Hemen iyi deme.
Hemen kötü deme. Bekle…”
Çünkü insanı tanımak kolay değildir.
Bir insanın dışına bakarak içini bilemezsin.
Bir gününe bakarak ömrünü anlayamazsın.
Bir hatasına bakarak bütün hayatını mahkûm edemezsin.
Bir iyiliğine bakarak da onu kusursuz ilan edemezsin.
İnsan, zaman içinde kendisini gösterir.
Belki de bu yüzden artık insanları hemen yargılamamaya çalışıyorum.
Birini sevdiğimde bile:
“Bu insan kesinlikle iyidir.” Dememeye çalışıyorum.

Birinden hoşlanmadığımda da:
“Bu insan kötüdür.” Dememeye…
Çünkü hayat bana babamın sözlerinin ne kadar doğru olduğunu defalarca gösterdi.
Bugün iyi görünen yarın değişebilir.
Bugün kötü görünen yarın iyilik yapabilir.
Bugün yanımızda olan yarın uzaklaşabilir.
Bugün uzak duran yarın en yakınımız olabilir.
İnsan dediğin, zamanın içinde yürüyen bir yolcudur.
Nereye varacağını, yolun neresinde olduğunu bilmeden onun hakkında kesin hüküm vermek kolay değildir.
Babamın nasihati aslında bana şunu öğretti:
İnsanları hemen sınıflandırma.
İyi…
Kötü…
Dost…
Düşman…
Bırak zaman konuşsun.
Bırak hayat anlatsın.
Bırak insan kendisini davranışlarıyla göstersin.
Sen ise sözünü ölç!
Çünkü söylediğin her söz bir gün karşına çıkabilir.
Bugün:
“İyi.” Dediğin insanın yarınki hâlini bilmiyorsun.
Bugün:
“Kötü.” dediğin insanın yarın sana ne iyilik yapacağını da bilmiyorsun.
Öyleyse neden acele edelim?
Neden insanları birkaç dakikada hükme bağlayalım?
Neden bir insanı tek bir davranışıyla ömrünün sonuna kadar mahkûm edelim?
Rahmetli babamın:
“Beş yıl bekle.”Demesi belki de gerçek anlamıyla beş yılı anlatmıyordu.
İnsana:
“Zaman tanı.” diyordu.
“İnsanı tanımadan hüküm verme.” diyordu.
“Sözünü geri almak zorunda kalacağın kadar kesin konuşma.” Diyordu.
Şimdi düşünüyorum da…
Babalar bazen birkaç kelime söylerler.
O anda çocuklarının kulağından girer, geçer gider.
Fakat yıllar sonra o kelimelerin anlamı büyür.
Bir gün gelir, babanın sesi yeniden duyulur.
Ben de bugün, yıllar sonra, babamın o eski nasihatini hâlâ içimde taşıyorum:
Hiç kimse için sakın ha sakın hemen “iyi” deme.
Hiç kimse için sakın ha sakın hemen “kötü” deme.

Bekle…
Zamanı bekle.
İnsanı tanımayı bekle.
Çünkü bu dünyada insanı en çok yanıltan şey, çoğu zaman gördüğü değil; gördüğünden hemen çıkardığı hükümdür.
Ve ben babamdan şunu öğrendim:
İnsanı zamanına bırak.
Hükmü aceleye getirme.
Sözünü ölç.
Çünkü hayat, insanın söylediği sözlerin de bir gün yankısını önüne çıkarır.
Rahmetli babamdan bana kalan nasihat budur.
Benim içinse, bir nasihatten çok daha fazlasıdır:
Bir ömürlük hayat ölçüsüdür.
Bırak insanı, kendi davranışları tarif etsin.
Çünkü insanı tanımak için bazen bir gün yetmez…
Beş yıl bile yetmeyebilir.?
BAŞAK
Bir gün bağa gitmek için tarlanın yanından geçmek zorunda kalmıştık.
Ekinlerin sağımızda yürüyorduk.
Sarı başaklar, güneşin altında pırıl pırıl parlıyordu.
O yaşlarda bana göre her biri ayrı bir hazineydi.
Bir ara babam durdu.
Elini başaklara doğru uzattı.
Şaşkın şaşkın baktığımı görünce bana sordu:
- Oğlum, şu başı dimdik duran başak mı güzel, yoksa boynu bükük olan mı?
Başaklara baktım.
Dimdik duranlar daha güzel görünüyordu.
Daha güçlü…
Daha vakur…
Daha gösterişli…
Hiç düşünmeden:
- Şu dimdik duran daha güzel baba, dedim.
Babam gülümsedi.
Dimdik duran başaklardan birini kopardı.
Avucunun içine aldı.
Parmaklarının arasında başağı öğüttü.
Sonra avucunu bana uzattı.
- Bak bakalım. İçinde kaç tane buğday var?
Avucuna baktım.
Bir iki tane buğday vardı.
Geri kalanı samandı.
Babam hiçbir şey söylemedi.
Bu defa boynu bükük duran başaklardan birini kopardı.

Avucunun içine aldı.
Öğütmeye başladı.
Bu defa biraz zorlandı.
Hatta terledi.
Sonra avucunu açtı.
- Şimdi say bakalım.
Saymaya başladım.
Bir…
İki…
Üç…
Sonunda tam otuz iki tane buğday tanesi saydım.
Şaşkınlıkla babama baktım.
Babam başağı göstererek:
- Gördün mü oğlum? Dedi.
- Dimdik duran başak dışarıdan güzel görünüyordu. Ama içinde pek bir şey yoktu.
Sonra boynu bükük başağı avucuna aldı.
- Bunun başı yere eğilmişti. Dışarıdan bakınca belki o kadar gösterişli değildi. Ama içinde otuz iki tane buğday taşıyordu.
Biraz sustu.
Sonra bana baktı.
- İnsanları da böyle değerlendirme oğlum.
Elini omzuma koydu.
- Kıyafeti düzgün, başı dik, sözü yüksek olan herkesi hemen beğenme. Bir insanı tanımadan, dinlemeden, gönlüne girmeden onun hakkında hüküm verme.
Sonra elindeki buğday tanelerini gösterdi.
- Asıl cevher, çoğu zaman boynu bükük olanda bulunur.
O gün tarlanın içinden geçerken yalnızca buğdayın ne olduğunu öğrenmemiştim. İnsanları tanımayı da öğrenmiştim.
Yıllar geçti.
Başaklar büyüdü, sarardı, biçildi.
Tarlalar değişti.
Ama babamın o gün söylediği söz hiç değişmedi.
Hâlâ bir insanı gördüğümde önce dışına bakmamaya çalışırım.
Çünkü artık biliyorum:
“Her dimdik duran başak dolu değildir.”
Ve her boynu bükük başak da boş değildir.
Bazen en büyük cevher, kendisini göstermeyenlerin içindedir.
Bazen başını eğen, tevazu gösteren insanın içinde koca bir dünya saklıdır.
Belki de insanı değerli yapan, başını ne kadar dik tuttuğu değil;
“İçinde ne taşıdığıdır.”

YANKI

Güzel mi güzel bir kumsaldı.
Çocukluğumdan beri fırsat buldukça gittiğimiz bir yer…
Pırıl pırıl kumları, tatlı tatlı kıyıya vuran deniz dalgaları vardı.
Ailece gider, kumsalda piknik yapardık.
Sahilin birkaç yüz metre arkasında dimdik yükselen kayalıklar ve onların üzerinde eski bir kale harabesi vardı. Kalenin gölgesi, sıcak günlerde bize güzel bir sığınak olurdu.
Yine böyle bir gün, kalenin gölgesinde oturmuş çayımızı içiyorduk.
Babam birden bana dönüp:
- Yüzünü kayalara dön oğlum. Bir güzel söv bakalım! dedi.
Şaşırdım.
Utandım.
Yaşım daha sekiz civarındaydı.
Yüzüm kızardı.
Babam tekrar:
- Oğlum, sövmek istemiyorsan kötü bir söz söyle. Kayalara doğru bağır bakalım, dedi.
Mecbur kaldım.
Kayalara dönüp:
- Eşek! Diye bağırdım.
Hani insan kızınca bazen söyler ya…
Birkaç saniye sonra kayalıklardan bir ses yükseldi:
- Eşek!
Şaşkın şaşkın babama baktım.
Babam gülümsedi.
- Şimdi de güzel bir söz söyle oğlum. Bakalım kayalar sana ne cevap verecek.
İçimden geldiği gibi bağırdım:
- Seni seviyorum!
Birkaç saniye sonra aynı ses, kayalıklardan geri döndü:
- Seni seviyorum!
Gözlerim büyümüştü.
Babam bana dönerek:
- Bak oğlum, dedi. Bunun adına yankı denir.
Sonra kayalıkları gösterdi.
- Yankı yapan yerlerde ne söylersen, sana yine o gelir. İyi bil bunu.
Biraz sustu.
Sonra:

- İnsanlar ve hayat da biraz böyledir, dedi. Ne söylersen, ne yaparsan bir gün bir şekilde sana geri döner.
O gün belki sekiz yaşındaydım.
Yankının ne olduğunu öğrenmiştim.
Ama babamın asıl öğretmek istediği şeyin yankı olmadığını yıllar sonra anladım.
İnsanlara güzel söz söylersen, çoğu zaman güzel sözle karşılaşırsın.
Bir gönlü kırarsan, kırdığın gönül bir gün karşına çıkabilir.
İyilik yaparsan, belki hemen değil ama bir gün iyiliğin yankısını duyarsın.
Kötü söz söylersen, o söz de boşlukta kaybolmaz.
Bir şekilde döner dolaşır sana ulaşır.
Çünkü hayat da bazen o eski kayalıklar gibidir.
Ne verirsen, onu yankılar.
Ben o günü hiç unutmadım.
O günden sonra elimden geldiğince güzel söz söylemeye, doğru bildiğimden şaşmamaya çalıştım.
Her zaman kolay olmadı.

AR DAMARI

Bundan yıllar önce, zamanın hangi sayfasında kaldığı bilinmeyen uzak bir ülkede, salkım söğütlerin gölgelerine yaslanmış küçük bir kasaba varmış. Kerpiç duvarlı, taş temelli evleri; daracık sokakları; akşamüstleri bacalarından tüten dumanları ve sabahları kuş sesleriyle uyanan bahçeleri varmış bu kasabanın.
Kasabanın çevresi bağlarla ve meyve bahçeleriyle kuşatılmışmış. Toprağı cömert, suyu bol, güneşi bereketliymiş. Bağlardan üzüm, bahçelerden meyve, tarlalardan türlü türlü ürün eksik olmazmış. İnsanların ambarları dolu, sofraları bereketliymiş.
Zenginlikleri çokmuş.
Fakat onları asıl zengin eden, mallarından önce itibarlarıymış.
Çünkü o kasabada insanın serveti yalnız kesesindeki altınla ölçülmezmiş.
Bir insanın sözüne güveniliyorsa zengin, emanete sahip çıkıyorsa varlıklı, kul hakkından korkuyorsa itibarlı sayılırmış.
Kasabanın ortasında, eski zamanlardan kalmış bir arasta varmış.
Arastanın taş döşeli yolları sabahın erken saatlerinde canlanır, esnaf dükkânlarının kepenklerini kaldırırken önce besmele çeker, sonra işinin başına geçermiş.
Bir dükkândan baharat kokusu yükselir, bir başkasından renk renk kumaşlar sokağa taşarmış. Bakır kapların sesi, kunduracıların çekiç vuruşları, müşterilerin konuşmaları birbirine karışır; arasta, gün boyunca yaşayan bir varlık gibi nefes alırmış.
Bu arastanın esnafı arasında Manav Amca'nın ayrı bir yeri varmış.
Dürüstlüğüyle tanınırmış.
Dükkânının önünde hasır kasalar dururmuş. Kırmızı elmalar güneşte parlar, sarı armutlar birbirine yaslanır, mevsimine göre türlü türlü meyveler tezgâhlara dizilirmiş.
Fakat Manav Amca'nın en kıymetli malı, kasalarındaki meyveler değilmiş.
Güveniymiş.
Bir müşteri ondan aldığı malın hesabından şüphe etmezmiş. Bir çocuk dükkânın önünde beklese, gözü malında değil, çocuğun yüzünde olurmuş.
Çünkü Manav Amca şöyle düşünürmüş:
“Mal eksilir, mal yerine konur. Ama insanın gönlündeki güven bir kere kırılırsa, onu hiçbir altın yerine koyamaz.”
Aynı kasabada çok zengin, sözü geçen ve herkes tarafından sayılan bir adam yaşarmış.
Geniş toprakları, bereketli tarlaları, büyük bir evi varmış.
Eşiyle birlikte huzurlu bir hayat sürer; iki oğlu ve dünyalar tatlısı bir kızıyla mutlu bir aile yuvasında yaşarmış.
Çocuklarının üzerine titrermiş.
Özellikle küçük oğluna…
Delikanlı artık on altı, on yedi yaşlarına gelmiş; boyu posu yerinde, yüzü güleç, fidan gibi bir genç olmuş.

Fakat çocuk, hayatın bazı gerçeklerini henüz öğrenememiş.
İstediği önüne geliyor, dilediğini elde ediyor, cebine el attığında para buluyormuş.
Evde eksik yokmuş.
Sofrada nimet çokmuş.
Kiler doluymuş.
Ama bolluk içinde büyüyen her insanın gönlü de zenginleşmezmiş.
Bazen insanın cebindeki para çoğalırken, kalbindeki ölçü azalırmış.
Delikanlının da başına gelen buymuş.
Başkasının emeğinin ne kadar kıymetli olduğunu, bir lokmanın arkasında ne kadar alın teri bulunduğunu, bir insanın malına izinsiz el uzatmanın yalnızca malı değil, insanın haysiyetini de çiğnemek olduğunu henüz öğrenememiş.
Bir gün güneş, kasabanın taş döşeli sokaklarına altın rengi bir ışık sererken delikanlı evden çıkmış.
Her zamanki gibi nereye gittiğini bilmeden sokaklarda dolaşmaya başlamış.
Adımları onu arastaya götürmüş.
Arasta o gün de her zamanki gibi kalabalıkmış.
Esnaf dükkânlarının önünde müşterilerle konuşuyor, çocuklar sokak aralarında koşuyor, uzaklardan bir satıcının sesi duyuluyormuş.
Delikanlı yürürken Manav Amca'nın dükkânının önünden geçmiş.
Tam o sırada gözleri bir elmaya takılmış.
Kırmızı…
Parlak…
Güneş vurdukça kabuğunda küçük ışıklar dolaşan bir elma.
Delikanlının canı çekmiş.
Oysa evlerinin kileri elma doluymuş.
Cebinde de harçlığı varmış.
İstese Manav Amca'ya parasını verip alabilirmiş.
Ama insanın içindeki yanlış düşünce bazen, doğru düşüncenin önüne bir perde çekermiş.
Delikanlı çevresine bakmış.
Kimse kendisine bakmıyor sanmış.
Elini uzatmış.
Kasadan elmayı almış.
Ve yürümeye başlamış.
Bir süre sonra elmayı yemeye koyulmuş.
Manav Amca ise her şeyi görmüş.
Ama arkasından koşmamış.
Bağırmamış.
“Dur!” dememiş.
Çünkü onun meselesi bir elma değilmiş.
Bir elma, yalnızca elmaymış.

Fakat o elmaya uzanan elin ardında bir alışkanlığın başlangıcı varsa, işte asıl mesele oradaymış.
Manav Amca, dükkânının başında bir süre durmuş.
Sonra ağır adımlarla Kadı Efendi'nin makamına gitmiş.
Huzura varınca:
“Kadı Efendi,” demiş,
“zengin adamın oğlu dükkânımdan izinsiz bir elma aldı. Ben elmanın parasının peşinde değilim. Benim derdim, bu çocuğun daha şimdiden başkasının hakkına el uzatmayı öğrenmemesi. Bugün elmadır, yarın başka bir şey olur. İnsan küçük haksızlıkları kendisine alışkanlık ederse, büyük haksızlıklara yürümeyi de kolay öğrenir. Bu yüzden şikâyetçiyim.”
Kadı Efendi onu dinlemiş.
Manav Amca makamdan ayrılmış.
Doğruca zengin adamın iş yerine gitmiş.
“Beyim,” demiş,
“oğlun dükkânımdan izinsiz bir elma aldı. Ben bunu Kadı Efendi'ye bildirdim. Maksadım elmanın parası değil. Haksızlığa göz yummamak.”
Zengin adamın yüzü düşmüş.
Bir baba için oğlunun hatasını başkasından duymak ne ağırsa, o sözleri Manav Amca gibi dürüst bir adamdan işitmek daha da ağırmış.
Cebinden bir kese altın çıkarmış.
“Manav Bey,” demiş,
“oğlum adına özür diliyorum. Ne olur şu altınları al. Elmanın karşılığı kabul et. Davandan vazgeç.”
Manav Amca keseye bakmış.
Altınların parıltısı gözünü kamaştırmamış.
Çünkü bazı insanların gözünde altının ışığı, hakkın ışığından daha sönükmüş.
Keseyi geri çevirmiş.
“Beyim,” demiş,
“ben bu davayı altın için açmadım.
Ben elmanın parasını istemiyorum.
Ben oğlunuzun kul hakkını öğrenmesini istemiyorum.
İstiyorum ki adaletin önünde zengin de fakir de aynı olsun.
İstiyorum ki çocuk, başkasının malına izinsiz el uzatmanın yanlış olduğunu öğrensin.
Bugün elma için sustuğumuzda, yarın daha büyük bir haksızlık karşısında susmak zorunda kalabiliriz.
Benim davam altınla kapanmaz.
Çünkü benim aradığım para değil…
Haktır.”
Ve keseyi geri verip dükkânına dönmüş.
Zengin baba, Manav Amca'nın ardından uzun süre bakmış.
Bir yandan oğlunun yaptığına üzülüyor, bir yandan kendi utancını taşıyormuş.

İçinden eski bir söz geçmiş:
“Söyleme sırrını dostuna; o da söyler dostuna.”
Olayın kasabaya yayılmasını istememiş.
Aile adının dillere düşmesinden, oğlunun yaptığı hatanın herkes tarafından konuşulmasından korkmuş.
Bu yüzden meseleyi kendi elleriyle çözmeye karar vermiş.
Kimseyi araya sokmadan bir kese altın alıp Kadı Efendi'nin makamına gitmiş.
Ne var ki zaman, insanın niyetinden bağımsız akıp gidiyormuş.
Kadı Efendi'nin emriyle görevliler delikanlıyı sokakta aylak aylak dolaşırken yakalamışlar.
Ellerine kelepçe vurmuşlar.
Ve onu Kadı Efendi'nin huzuruna götürmüşler.
Haberi alan baba, telaş içinde makamın yolunu tutmuş.
Kapıya vardığında görevli:
“Oğlunuzu mu göreceksiniz, Kadı Efendi'yi mi?” diye sormuş.
Baba bir an durmuş.
İçinde iki ses konuşmuş.
Biri:
“Evladını gör.”
Diğeri:
“Önce adaletin karşısına çık.”
Baba ikinci sesi dinlemiş.
“Kadı Efendi'yi göreceğim,” demiş.
Görevli genci göstererek:
“Ağam, buyurun. Kadı sizinle görüşecek,” demiş.
Baba içeri girmiş.
Kadı Efendi:
“Ne istiyorsun?” diye sormuş.
Baba başını eğmiş.
“Kadı Efendi… Oğlum bir kusur işlemiş. Manav Bey haklı olarak şikâyetçi olmuş. Siz de emrinizi verip onu tutuklatmışsınız.”
Kadı Efendi'nin sesi sertleşmiş:
“Doğrudur. Ne istiyorsun?”
Baba cebinden bir kese altın çıkarmış.
“Kadı Efendi,” demiş,
“bu para oğlumun verdiği zararın karşılığıdır. Aynı zamanda adalet hizmetlerinde kullanılmak üzere bir bağıştır.
Sizden tek bir ricam var.
Çocuk ilk kez hata yaptı.
Karşınıza alın.
Nasihat edin.
Ama adını lekelemeyin.
Olay büyümeden kapansın.”

Kadı Efendi'nin kaşları çatılmış.
“Keseni cebine koy!”
Sesi odanın duvarlarında yankılanmış.
“Bu makamın senin yardımına ihtiyacı yok.
Suç suçtur.
Şikâyet vardır.
Suçlu getirilmiştir.
Çık dışarı!”
Sonra görevliyi çağırmış:
“Ağaya yol gösterin.
Genci de mahkeme salonuna getirin.”
Mahkeme kurulmuş.
Kadı Efendi yerine oturmuş.
Delikanlı görevlilerin arasında ayakta duruyormuş.
“Manav Amca'nın dükkânından izinsiz elma aldın mı?”
Delikanlı başını kaldırmış.
Şımarıkmış ama yalancı değilmiş.
“Canım çekti Kadı Efendi. Aldım.”
Kadı Efendi önündeki kara kaplı defteri açmış.
Sayfalara bakmış.
Suç kabul edilmiş.
Mal belli.
Mal sahibi belli.
Suçlu belli.
Zarar belli.
Kalem eline alınmış.
Ve karar yazılmış:
“Elmanın bedeli mal sahibine ödenecek.
Suçu sabit olduğundan kanun gereği üç ay hapis cezasına hükmedilecek.
Davacı davadan vazgeçer ve elmanın bedelinin ödendiği ispat edilirse tahliye edilecek.”
Karar kara kaplı deftere geçirilmiş.
Delikanlının kaderi birkaç satırla mühürlenmiş.
Görevliler genci aralarına almışlar.
Ellerine kelepçe vurmuşlar.
Arastanın içinden geçirmişler.
Manav Amca'nın dükkânının önünden…
Biraz önce elma aldığı yerden…
Bu defa elinde elma değil, bileklerinde kelepçe varmış.
Kelepçelerin sesi taş döşeli sokakta yankılanmış.
Manav Amca bu manzarayı görünce yüreğinde bir sızı hissetmiş.
“Adalet yerini buldu,” diye düşünmüş.
Ve doğruca Kadı Efendi'nin makamına gitmiş.

“Kadı Efendi,” demiş,
“ben davamdan vazgeçtim.”
Kadı Efendi kararını değiştirmiş.
Delikanlının tahliyesine hükmetmiş.
Fakat akşam olmuş.
Resmî işlemlerin tamamlanması için sabahın beklenmesi gerekiyormuş.
Kadı Efendi makamından ayrılıp evine gitmiş.
Gece çökmüş.
Kasaba sessizliğe bürünmüş.
Fakat Kadı Efendi'nin zihni susmamış.
Gündüz reddettiği kese altın, gözlerinin önünde duruyormuş.
Bir kese…
Parlayan altınlar…
Ve artık davadan vazgeçilmiş.
“Çocuk zaten yarın serbest kalacak,” diye düşünmüş.
“Babası bunu henüz bilmiyor.”
Sonra zihninde başka bir düşünce belirmiş.
Küçük…
Sinsi…
Karanlık…
“Bu işi fırsata çevirebilirim.”
Gündüz adalet adına yükselen sesi, gece nefsinin karşısında susmuş.
Kadı Efendi'nin içindeki tamah, adaletin sesini bastırmış.
Hemen kapıda nöbet tutan güvenilir görevliyi çağırmış.
“Zengin ağanın evine git,” demiş.
“Şunu söyle:
Dünkü emaneti şimdi istiyor.
Ama bu para rüşvet değil.
Adalet dairesinin tamiratı ve zaruri masrafları için kullanılacak.
Parayı getirirse oğlunu bu gece çıkaracak ve davayı tamamen kapatacak.”
Görevli yola çıkmış.
Konağın kapısını çalmış.
Babanın huzuruna çıkmış.
Kadı Efendi'nin sözlerini fısıltıyla aktarmış.
Baba sessizce dinlemiş.
Bir süre hiç konuşmamış.
Sonra görevlinin gözlerinin içine bakmış.
O bakışta öfke yokmuş.
Daha ağır bir şey varmış:
Hayal kırıklığı.
Ve baba şöyle demiş:
“Evladım…
Git.

Kadı Efendi'ne sözlerimi aynen söyle.
De ki:
‘O senin daire masrafı dediğin kese, dün sana getirdiğim bir kese altındı.
Ben o parayı oğlumun adının lekelenmemesi için verdim.
Zindanın kapısından içeri girmesin diye verdim.
Demir parmaklıkları görmesin diye verdim.
Ellerine kelepçe vurulmasın diye verdim.
Ama oğlum o kapıdan içeri girdi.
O parmaklıkları gördü. Ellerine kelepçe takıldı.
Artık iş işten geçti.
Onun ar damarı çatladı.
İnsan bir kere utanmayı kaybederse, bir kere kendi adından utanmaz hâle gelirse, toplumun yüzüne bakmaktan da korkmaz.
Ar damarı çatlayan insan, yaptığı ayıbı ayıp saymaz.
Kendi haysiyetini korumayan insandan ne bana hayır gelir, ne bu memlekete.
Ben dün oğlum için bir kese altın verdim.
Bugün ise onun çıkması için Kadı Efendi'ne bir kese değil, tek bir pul bile vermem.
Bırakın cezasını çeksin.
Belki zindanın soğuğu, bizim evimizin sıcaklığında öğretemediğimiz şeyi ona öğretir.
Belki demir parmaklıklar, ona insanın kendi nefsinden daha ağır bir mahpus olmadığını anlatır.’”
Görevli başını eğmiş.
Bu sözlerin ağırlığını üzerinde taşıyarak geri dönmüş.
Kadı Efendi'nin karşısına çıkmış.
Babanın sözlerini eksiksiz aktarmış.
Kadı Efendi dinledikçe susmuş.
Gündüz üzerine geçirdiği adalet elbisesi, gecenin içinde yırtılmış.
Kendi kurnazlığıyla yüz yüze kalmış.
Bir babanın haysiyetli duruşu, onun bütün hesaplarını altüst etmiş.
Başını önüne eğmiş.
Ve ilk kez, kendi makamının büyüklüğü karşısında kendi nefsinin ne kadar küçüldüğünü anlamış.
Sabah olmuş.
Delikanlı serbest bırakılmış.
Fakat artık o eski delikanlı değilmiş.
Arastadan kelepçeli geçirilmiş olması…
Manav Amca'nın yüzü…
Taş sokaklarda yankılanan kelepçe sesi…
Ve babasının son sözleri…
Hepsi ömrünün içine kazınmış.
Özellikle iki kelime:

Ar damarı.
O günden sonra delikanlı başkasının malına el uzatmamış.
Bir lokmanın arkasındaki alın terini öğrenmiş.
Bir kuruşun sahibini düşünmüş.
İzin almadan alınan küçücük bir şeyin bile insanın karakterinde büyük bir yara açabileceğini anlamış.
Yıllar geçmiş.
Delikanlı büyümüş.
Kasaba büyümüş.
İnsanlar değişmiş.
Evler eskimiş.
Arastanın taşları aşınmış.
Ama o hikâye unutulmamış.
Çünkü bazı hikâyeler yaşandıkları gün bitmez.
Bazı hikâyeler, anlatıldıkça yeniden doğar.
Bu hikâye de babadan oğula, anneden kıza, yaşlıdan gence anlatılmış.
Bir elmanın hikâyesi olarak başlamış;
ahlakın hikâyesine dönüşmüş.
Kasaba halkı çocuklarına şöyle demiş:
“Malın çokluğu insanı zengin etmez.
Altının çokluğu insanı değerli kılmaz.
İnsanı zengin eden, temiz adıdır.
İnsanı yücelten, edebidir.
İnsanı ayakta tutan, haysiyetidir.
İnsanı insan yapan ise utanmayı bilmektir.”
Ve bu söz, yıllar boyunca kasabanın dilinde dolaşmış:
İnsanın yüzünü güzelleştiren edebidir.
Ruhunu temiz tutan arıdır, namusudur.
Ar damarı çatlamayan insanın başı dik, alnı açıktır.
Çünkü altın tükenir.
Servet elden gider.
Evler yıkılır.
Bağlar kurur.
Bahçeler solar.
İnsanın dünyada bıraktığı ise sonunda yalnızca adı olur.
İyi bir ad…
Temiz bir vicdan…
Dürüst bir yürek…
Ve çatlamamış bir ar damarı.
İşte insanın gerçek serveti budur.
Gerisi, bir gün toprağa karışacak gölgeden ibarettir.

AŞIK

Yeni geldikleri yere alışmak için insanlarla konuşmak, çevresini tanımak gerektiğini anlayacak yaştaydı Selim. On üç yaşındaydı. Ankara'dan Çorum'a yeni taşınmışlardı. Babasının emekli olmasıyla birlikte ailece memleketlerine dönmüşlerdi.

Ankara'daki arkadaşlarından ayrılmış, çocukluğundan beri ara sıra gelip gittiği Çorum'da şimdi yeni bir hayatın içine girmişti. Yeni sokaklar, yeni yüzler, yeni kelimeler...

Babaannesinden duyduğu fakat kendi kelime hazinesinde bulunmayan birçok kelimenin anlamını bilmiyordu. Üstelik bunların ne anlama geldiğini kimseye sormaya da çekiniyordu.

Selim, yaşı küçük olmasına rağmen girişken bir çocuktu. İyiyi kötüden ayırabilecek bir olgunluğa erişmişti. Ankara'da daha küçük yaşlarda çeşitli taşıma işlerine girişmiş, kendi harçlığını çıkarmaya alışmıştı. Biraz tombulca, iri yapılı, hareketli ve zaman zaman da hırçın bir delikanlıydı.

Çorum'a geleli henüz üç gün olmuştu.

O gün evden çıktı.

Evleri şehrin merkezinde, o zamanların taş döşeli yollarından birinin kenarındaydı. Evin kapısından çıkınca karşısına bir çıkmaz sokak geliyor, bu sokak caddeyle birleştiği yerde evlerinin köşesini oluşturuyordu.

Köşeye yakın bir yerde, kaldırımın üzerinde büyükçe bir taş vardı.

Taşın çevresinde birkaç çocuk toplanmıştı.

Çocuklardan ikisi, ellerindeki aşıkları dizmiş, bilye oynar gibi birbirlerine atış yapıyorlardı. Selim, oyunu merakla izlemeye başladı.

Çocuklar kendisinden birkaç yaş büyük görünüyordu.

İçlerinden biri Selim'i görünce arkadaşına bakarak:

- Ankaralı evden çıktı, dedi.

Selim'in hoşuna gitmedi bu söz.

Biraz hırçın bir sesle:

- Sen ne kadar Çorumluysan ben de o kadar Çorumluyum! Diye karşılık verdi.

Çocuklardan diğeri konuşmaya katıldı:

- Hoş geldiniz! Sen Tongül Ebenin torunu musun?

Selim:

- Evet, babaannem olur, diye cevap verdi.

Sonra merakını yenemeyerek:

- Ne oynuyorsunuz? Diye sordu.

Çocuk, soruya soruyla karşılık verdi:

- Senin adın Selim değil mi?

- Evet, ben Selim'im. Seni tanıyamadım.
Çocuk gülümsedi.
- Benim adım Osman. Senden büyüğüm. Bu da Faruk. Oynadığımız oyunun adı da "Aşık."
Faruk söze karıştı:
- Okuyor musun?
- Evet, ortaokulda okuyorum. Sen de okuyor musun?
- Osman lise birde, ben de orta sondayım.
Osman ile Faruk yeniden oyunlarına döndüler.
Selim ise ayakta durup onları seyretmeye başladı.
Oyunu anlamaya çalışıyordu.
Bir süre sonra Osman:
- Babam geldi, ben gidiyorum, diyerek oyundan ayrıldı.
Faruk'un yüzünde hafif bir yorgunluk ve üzüntü vardı.
Selim dayanamadı:
- Herhalde Osman seni yendi mi?
Faruk başını iki yana salladı.
- Beni yenecek mahallede kimse yok ki...
Selim'in merakı daha da arttı.
- Bu oyun için kullanılan aşıkları nereden alıyorsunuz?
Faruk, elindeki aşığı gösterdi.
- Tanıdığın kasap varsa sana verir. Ya da etlikte veya kurbanda kesilen koyun ve keçilerin ayaklarından çıkarılır. Bunları biriktirirsin.
Sonra elindeki aşığı Selim'e uzattı.
- Bak, bunun bir küçük tarafı var. Oyuk olan kısmına "bal", alt kısmına "bok", geniş taraftaki oyuk bölüme "aç", bombeli tarafına da "tok" denir.
Selim dikkatle dinliyordu.
Faruk anlatmaya devam etti:
- Oyuna ilk başlamak için dizili aşıklara atacağın aşıkta, biz onu oyarak kurşun doldurma hakkın vardır. Oyuna başlarken kaç kişi varsa herkes sırayla aşığını atar. Birinci bal gelirse onun sahibi, ikinci tok gelirse onun sahibi, üçüncü aç gelirse onun sahibi, dördüncü bok gelirse onun sahibi sıraya göre oyuna başlar.
Selim'in gözleri aşıklardaydı.
Faruk devam etti:
- Kaç aşık için oynanacaksa herkes o kadar aşık dizer. Bir, iki veya üç tane olabilir. Aşıkların dizildiği yerden ileriye doğru aşıklarını atarlar. Sırasına göre oynanır.
Bir an durdu.
- En öne giden aşık sahibi, dizili aşıklara döner. En geride kalan aşık sahibi de baş tarafında durur ve hangi taraftan atılacağını gösterir. Sonra en öndeki aşık sahibi aşığını atar.
Selim oyunun bütün ayrıntılarını anlamaya çalışıyordu.

- Devirdiği ve bir aşık boyu kadar devrilen diğer tarafta kalan aşıkları alır. Eğer geride kalan aşık varsa sıra diğer oyuncuya geçer. En son aşığın başında kalan aşıklar kime kalırsa oyun onun olur.
Faruk, elindeki aşığa bir kez daha baktı.
- Bizim babalarımız da bu oyunu askere gidene kadar oynarlarmış, dedi.
Selim, birkaç dakika önce yabancı olduğu bu oyunu artık tanıyordu.
Ama aslında öğrendiği yalnızca bir oyun değildi.
Yeni geldiği mahallenin bir parçasına dokunmuştu.
Bir çocuğun anlattığı birkaç kelime, bir avuç aşık ve taş döşeli bir sokak...
Çorum'daki yeni hayatının ilk hatıralarından biri böylece başlamıştı.

ASLAN BACANAKLAR

Hepimizin hayatında bir şekilde bacanakları olur.
Benim de iki tane aslan bacanağım vardı.
Biri benden on yaş büyüktü. Sanayiciydi, iki fabrikası vardı. Diğeri ise benden on yaş küçüktü ve belediyede memurdu.
Ben onlara karşı hep iyi niyetli oldum. Sevgi gösterdim, saygı gösterdim. Aile içinde yaşanan bazı şeyleri büyütmedim. "Aman etraf duymasın, ayıp olmasın." dedim.
Fakat insanın iyi niyeti bazen karşısındakinin gerçek yüzünü görmesini geciktiriyor.
Benim de onların bana karşı gösterdikleri ilginin, sevgiden mi yoksa başka hesaplardan mı kaynaklandığını anlamam yıllar aldı.
Yaklaşık üç ay önce yaşanan bir olay, geçmişte yaşadıklarımızın çoğunu yeniden hatırlattı. Eşim de o olaylardan sonra kız kardeşlerini ve eniştelerini daha başka bir gözle görmeye başladı.
Kayınpederimin vefatının üzerinden yirmi beş yıldan fazla, kayınvalidemin vefatının üzerinden ise yirmi üç yıldan fazla zaman geçmişti.
Allah ikisine de rahmet eylesin.
Onlardan benim bir şikâyetim yoktu. Onların da benden bir şikâyeti olmadı.
Geldiler, yaşadılar ve gittiler.
Geriye çocuklarına bıraktıkları mallar kaldı.
Normal şartlarda miras işlerinin yapılması gerekirdi. Fakat büyük bacanak: "Satıldıkça bölüşürüz." Diyerek bir yol teklif etti.
Biz de uygun gördük.
İlk yıl içinde kayınvalidemden kalan iki tarlayı sattık hisselerimizi bölüştük.
Sonra beklemeler başladı.
"Şimdi satılmaz."
"Bu fiyata verilmez."
"Biraz daha bekleyelim."
Sözleri birbirini takip etti.
Bir gün eşim, büyük bacanağa:
- Satmayacaksanız benim hissemi siz alın, dedi.
Demez olaydı...
Bir anda küstüler.
Tam beş ay boyunca ne aradılar ne sordular.
Beş ay sonra, bir bayram öncesinde bizim eve geldiler.
Gelen Allah'ın misafiriydi.
Biz de hiçbir şey olmamış gibi davrandık.
Hoş beş ettik, oturduk, konuştuk.
Zamanla ziyaretler yeniden başladı.

Bir akşam baldız telefon etti:
- Gelin, bizde oturalım.
Mecburen kalkıp gittik.
Gidip gelmeler yeniden başladı.
Fakat aile içindeki bazı hesapların daha sonra ortaya çıkacağını henüz bilmiyorduk.
Tarlalar
Dördüncü yılın içinde küçük bacanak bir gün:
- Ağabey, ev aldım, borçluyum. Bana para lazım. Tarlaları satsak, ben evin borcunu ödesem; sizin hisselerinizi de taksitle ödesem, dedi.
Teklif bize makul geldi.
Eşimle konuştuk.
- Bizim açımızdan sakıncası yok. Ama büyük bacanak ne diyecek? O da razı olursa satalım, dedik.
Ertesi gün onunla da konuştuğunu söyledi.
Hatta tarlaları toptan alacak bir müşteri bulduğunu, büyük bacanakla birlikte tarlalara bakmaya gideceklerini ve benim de gelmemi istediğini bildirdi.
Ertesi gün iş yerinde buluştuk.
Büyük bacanak, küçük bacanak, ben ve tarlaları alacak kişi aynı arabaya binerek köye gittik.
Tarlaları dolaştık.
Komşularla konuştuk.
Alıcı oldukça iyi niyetli görünüyordu. Hatta komşuların verdiği düşük fiyatlara itiraz ediyor:
- Bu para bu tarla için çok düşük, diyordu.
Tarlaları gezdikten sonra yeniden adamın iş yerine döndük.
Çaylarımızı içtik.
Çaydan sonra alıcı bir fiyat söyledi.
Büyük bacanak:
- Biraz daha ver, dedi.
Adam biraz artırdı.
- Biraz daha ver.
Biraz daha artırdı.
Üçüncü defa yine aynı söz...
Adam yine fiyatı yükseltti.
Dördüncü defa aynı şey söylenince adamın sabrı taştı.
Ağzını bozdu.
"Git işine..." diye sert bir karşılık verdi.
O anda hepimiz sustuk.
Satış gerçekleşmedi.
Biz tarlaların satılamamasına üzülmüştük.
Büyük bacanak ise o gün neden sevindiğini yıllar sonra anlayacaktım.
Küçük bacanak, evinin borcunu tarlaları alacak adamın verdiği borçla kapattı.

Biz ise arkamızdan çevrilen hesaplardan henüz habersizdik.
Bizi akıllarınca kullanmışlardı.
Ekin Meselesi
Biraz geriye dönmek gerekiyor.
Kayınvalidem vefat ettiğinde büyük bacanakların evinde toplanmıştık.
Büyük bacanak:
- Tarlaları ektirelim, boş durmasın, dedi.
Biz de:
- Olur, ekilsin, dedik.
Birkaç gün sonra eşimin ablası aracılığıyla haber geldi:
- Şu kadar tohum, şu kadar gübre parası düşüyor. Hissenize düşeni verin.
Ben parayı hazırladım ve eşime verdim.
Fakat içime bir şüphe düşmüştü.
- Parayı vermeden önce döviz bürosuna git. Bu parayla kaç mark alınacağını sor. Sonucu bir kâğıda yazdır, dedim.
Eşim öyle yaptı.
Parayı teslim etti.
Hasat mevsiminden birkaç ay sonra eve geldiğimde eşim sevinçliydi.
- Ablamlar tarlalardan hissemize düşen parayı göndermişler, dedi.
Ben:
- Yarın git, bu parayla kaç mark alınabildiğini öğren, dedim.
Ertesi gün gitti.
Akşam eve geldiğinde yüzü asıktı.
Elinde bir kâğıt vardı.
- Ne oldu dedim?
Şaka yapar gibi:
- Kaç mark verdiler? Diye sordum.
Ağlamaklı bir hâlde kâğıdı önüme uzattı.
Verdiğimiz paradan üç mark eksikti.
Onu teselli etmeye çalıştım.
- Üzülme karıcığım. Ticaret bu. Kâr da olur, zarar da, dedim.
Bir sonraki yıl yine tohum ve gübre parası istediler.
Bu defa geçen yıldan daha fazla para verdik.
Yine eşime:
- Gitmeden önce kaç mark ettiğini öğren, dedim.
Öğrendi.
Hasat mevsimi geldi.
Para yine geldi.
Bu defa eşim ben söylemeden döviz bürosuna gitmişti.
Sonuç yine iç açıcı değildi.
Yaklaşık on mark kadar zarar etmiştik.
Akşam eve geldiğimde eşim:
- Bu ne biçim ekin ektirme? Hiç buradan kâr edilmeyecek mi? diye sitem etti.

Ben de gülerek:
- Ne yaparsın karıcığım? Tarlayı ekenin karnını doyuruyoruz ya, dedim.
Sonunda eşime:
- Hatun, ya her sene üç-on mark zarar eder sesini çıkarmazsın ya da kardeşine söyle. Tarlalar satılana kadar o ektirsin, o yesin, dedim.
Eşim de küçük kardeşine:
- Sen ektir, sen ye, dedi.
Böylece aile bütçemizi bu zarardan kurtardık.
Tapular kaldı. Paramız da kaldı.
Aradan bir iki yıl daha geçti.
Devlet ekilebilen tarlalara teşvik vermeye başlamıştı.
Bizim tarla tapanla pek işimiz olmadığı için, üstelik tarlaların ekilip ekilmesine de karışmadığımızdan bu gelişmelerden haberimiz yoktu.
Bir gün büyük bacanak baldızla birlikte bize geldi.
Hoş beşten sonra:
- Tarlalara teşvik verilecek. Annenizden kalan taşınmazları üzerinize almak için tapuya müracaat ettim. Baldız, yarın bize gel. Tapuya gideceğiz. Annenin taşınmazlarını üzerinize aldıracağım, dedi.
Eşim kabul etti.
Ertesi gün tapuya gittiler.
İmzalar atıldı.
Tapular eşimin ve kardeşlerinin üzerine geçti.
Aradan yaklaşık bir ay geçti.
Büyük bacanağa:
- Tapuların fotokopisini verin de belediyeye beyannamelerini verelim, dedim.
- Küçük bacanak halledecek, dedi.
Küçük bacanağa sordum.
- Tamam ağabey, vereceğim, dedi.
Biz yine inandık.
Yeni Müşteri
Bir yıl sonra tarlalardan birine müşteri çıktı.
Komisyoncu bir arkadaşım yanıma geldi:
- Bir müşteri var, dedi.
Verdiği fiyatı büyük bacanağa söyledim.
- O fiyata olmaz. Şu kadar olursa verelim, dedi.
Komisyoncuya bildirdim.
- Alıcıya sorarım, dedi.
İki gün sonra:
- Tamam ağabey, o fiyata razı oldu, dedi.
Ben de büyük bacanağa haber verdim.
Bu defa yine fiyat artırdı.
Komisyoncuya söyledim.
O da alıcıya bildirdi.

Alıcı yine:
- Olur, dedi.
Fakat büyük bacanak yine artırdı.
O anda yıllar önce tarlaları almak isteyen adama yapılan:
"Biraz daha ver..."
"Biraz daha artır..." Sözleri aklıma geldi.
İçim burkuldu.
Komisyoncuya:
- Arkadaş, sen büyük bacanağı tanıyorsun. Ona söyle, alıcıyı kendisi götürsün. Ben aradan çekileyim, dedim.
Komisyoncu kabul etti.
Ertesi gün büyük bacanakla alıcı görüştü.
Fakat bu defa istenen fiyat, başlangıçta konuşulan rakamın neredeyse iki katına çıkmıştı.
Alıcı öfkelenerek geri döndü.
Ben o gün bazı şeyleri daha iyi anlamaya başlamıştım.
İnsan bazen bir olayın gerçeğini o gün değil, yıllar sonra öğreniyor.
Yıllar boyunca iyi niyet diye baktığımız bazı davranışların altında başka hesapların bulunduğunu fark etmek insanı incitiyor.
Biz ise hep aynı şeyi yapmıştık:
"Aman aile içinde kalmasın."
"Aman ayıp olmasın."
"Aman kardeşler arasında kırgınlık çıkmasın."
Demiştik.
Fakat insan karşısındakinin niyetini kendi niyetiyle ölçünce yanılabiliyor.
Ben onlara bacanak demiştim.
Onlar bana ne olarak bakmıştı, onu ise yıllar sonra anlamaya başladım.
Asıl acı olan da buydu.
İnsan malını kaybedebilir.
Parasını kaybedebilir.
Bir tarlayı satamayabilir.
Ama yıllarca verdiği güvenin karşılığında kandırıldığını anlaması, insanın içinde başka bir yara açıyor.
İşte benim "aslan bacanaklarım" dediğim iki insanla yaşadıklarım böyle başladı.
Sonrasını ise öğrendikçe anlatacağım.
Çünkü bazı hikâyeler yaşanırken değil, insan geriye dönüp baktığında anlaşılır.

ALDIK MI?

Arabamı değiştirmeyi düşündüğüm günlerdi.
İnternette araba ilanlarını araştırıyor, hem temiz hem de bütçeme uygun bir araç arıyordum.
Derken tam aradığım gibi bir otomobil karşıma çıktı.
İlanı tekrar tekrar inceledim.
Kilometresi düşüktü.
Görünüşü güzeldi.
Fiyatı da diğerlerine göre oldukça uygundu.
Üstelik telefon numarası ve adresi de ilanda vardı.
Aradım.
Telefondaki kişi Trakya'da olduklarını, istersem gelip aracı görebileceğimi söyledi.
Beğenirsem, parasını peşin ödemem hâlinde biraz daha indirim yapabileceklerini de ekledi.
Fakat bir tembihleri vardı:
- Bu konuşmamız aramızda kalsın.
O cümle o gün bana garip gelmedi.
Ertesi gün samimi bir arkadaşımın aracıyla yola çıktık.
Verilen adresi bulduğumuzda karşımıza koskoca, kapalı alanı olan bir fabrika çıktı.
Kapıda görevliye telefonda görüştüğüm kişinin adını söyledim.
Görevli:
- Şu an burada değil. Otomobil için geldiğinizi biliyorum. Patron bana bilgi verdi. Gelirlerse fabrika içinde deneme sürüşü yapabilirsiniz. Beğenirseniz benimle konuşursunuz, dedi.
Bizi içeri aldı.
Sonra büyük kapıyı göstererek:
- Siz oraya gidin. Ben kapıyı kilitleyip geliyorum, dedi.
Arabamızla yaklaşık üç yüz metre ileride bulunan yükleme kapısına gittik.
Beklemeye başladık.
Bir süre sonra görevli geldi.
Elindeki otomatik kumandayla kapıyı açtı.
İçerisi oldukça aydınlık ve bomboştu.
Ve o boşluğun içinde, üzeri örtülü bir otomobil duruyordu.
Birlikte araca doğru yürüdük.
Örtüyü kaldırdığımızda otomobil bütün güzelliğiyle karşımızdaydı.
Pırıl pırıldı.

Arkadaşım daha fazla dayanamadı.
Anahtarı aldı, araca bindi.
Çalıştırdı.
Fabrikanın bomboş alanında birkaç tur attı.
Yanıma geldi, indi.
Bu defa ben bindim.
Ben de birkaç tur attım.
Aracın kilometresi daha altmış bine bile gelmemişti.
İndim.
Motoru durdurdum.
Anahtarı görevliye uzatırken:
- Aracı beğendiniz mi? diye sordu.
Arkadaşımla aynı anda:
- Evet! Araç çok güzel! dedik.
Görevli hemen satış konuşmasına geçti:
- Satış için ben yetkiliyim. Almayı düşünürseniz... Gördüğünüz gibi burası bomboş. Patron iflas etti. Bu aracı çok acil elden çıkarmak istiyor.
Ben de:
- Almayı düşünüyorum. Yalnız üzerimizde yeterli para yok. Ne kadar indirim yapılacak? Ona göre bankadan çekip işlemi yapabiliriz, dedim.
Görevli:
- Patron beş bin lira daha indirim yap dedi. Şehre siz bu araçla inin. Trafiğe baktırın, aracı kontrol ettirin. Paranın yarısını verin, aracı götürün. Bir hafta sonra geliriz. Patron devrini yapar, kalan parasını da alır. Ben de bir saat sonra nöbeti devredeceğim. Meydanda aracın yanında buluşuruz, dedi.
İçimden sevinç geçti.
Araca bindim.
Arkadaşım da kendi arabasıyla beni takip etti.
Yolumuz üzerinde bulunan bir servise girdik.
Ustalar araca baktılar.
Fiyatını söylediğimizde:
- Sudan ucuz! dediler.
Oradan Trafik Müdürlüğüne gittik.
Aracı sorgulattık.
Temizdi.
Borcu yoktu.
Her şey yolunda görünüyordu.
Bankaya gittim.
Paranın yarısını çektim.
Yaklaşık yarım saat sonra aracı bize teslim eden adam geldi.
- Baktırdınız mı? diye sordu.
Ben:
- Notere gidelim, dedim.

Adam:
- Gerek yok. Siz paranın yarısını verin, aracı alın gidin. Haftaya geliriz. Patronun telefonu sizde. Geleceği zaman sizi arar, dedi.
Parayı saydık.
Adam bir alındı belgesi çıkardı.
Paranın miktarını yazdı.
Aracın kilometresini de yazdı.
Ben belgeyi fazla önemsemedim.
Ruhsat ve anahtarın bizde kalabileceğini, aracı götürebileceğimizi söyledi.
Arabaya bindik.
Motor saat gibi çalışıyordu.
Adamın gerçekten çok zor durumda olduğunu düşündüm.
"Herhalde iflas etmişler," dedim kendi kendime.
Memlekete geldik.
Yeni arabamla sekiz günümüz vardı.
Ailemle yakın şehirlere gezmeye gittik.
Arabayı iyice sevdim.
Artık benim için sadece bir otomobil değildi.
Yeni arabam olmuştu.
Bir hafta sonra telefon geldi.
Sesin tonu değişmişti.
Yaptığımız pazarlıktan vazgeçtiklerini, paramızı iade edeceklerini ve aracı gelip alacaklarını söylediler.
Yıkıldım.
Arabaya alışmıştım.
İki gün sonra bizi arayan ve parayı alan kişiler geldi.
İlk işleri aracın kilometresine bakmak oldu.
Sonra çizik ve hasar kontrolü yaptılar.
Paramızı saydılar.
Aracı teslim etmemizi istediler.
Sonra da kullandığımız kilometre ve araç yıpranması için para talep ettiler.
Elimdeki alındı belgesini çıkardım.
Aracı aldığımız kilometre ile teslim ettiğimiz kilometre arasında tam 3.400 kilometre vardı.
İtiraz ettim.
Dinlemediler.
Birbirlerine bakıp:
- Biz burada iki kiralık araba veren yeri biliyoruz. Onları çağıralım, dediler.
Telefon ettiler.
İki kişi geldi.
Araca baktılar.
Günlük kira bedelinin yetmiş lira olduğunu, kilometre başına da elli kuruş yıpranma ücreti aldıklarını söylediler.

Müsaade isteyip gittiler.
Hesap yapıldı.
560 lira kira bedeli...
3.400 kilometrenin kilometre başına elli kuruşundan da 1.700 lira...
Toplamda 2.260 lira civarında bir kesinti yaptılar.
Kalan paramı verdiler.
Arabayı da aldılar.
Biz ise arkasından bakakaldık.
Adamlar gittikten sonra, bize fiyat verenlere:
- Bu insanları tanıyor musunuz? diye sordum.
Yemin ettiler:
- Evet, tanıyoruz. Biz bu model aracı kiraya vermek için fiyat verdik, dediler.
O zaman mesele kafamda biraz daha netleşti.
Bize bir araba almak için Trakya'ya gitmek...
Geliş gidiş masrafı...
Aracı kullanmak...
Sonra kira ve yıpranma bedeli...
Bütün bunlar bize yaklaşık 3.000 liraya patlamıştı.
Bir hesap yaptım.
Adamlar bir otomobili on-on iki kişiye böyle satıp geri alsalar...
Her müşteriden birkaç bin lira alsalar...
On ikinci müşteriden sonra araba neredeyse bedavaya gelecekti.
Sonra kendi kendime sordum:
- Ucuz araba aldım mı?
Yoksa...
Bana ucuz araba aldırdıklarını mı sandım?
O gün anladım ki ticarette yalnızca malın fiyatına bakılmaz.
Bazen ucuz görünen şeyin asıl fiyatı, insanın sonradan ödediği bedeldir.
Ben o gün araba almadım.
Bir ders aldım.
Hem de kilometresi 3.400 liraya gelen bir ders...

AMELE MUTTALİP

Muttalip daha sekiz yaşlarındaydı.
Annesini ve ablasını kaybettiğinde, babası Mahmut Usta ile birlikte Bursa'ya taşındılar.
Gurbet, daha çocuk yaşta omuzlarına binmişti.
Bursa'da bir mektebe kaydolan Muttalip, kısa zamanda öğretmenlerinin dikkatini çekti. Dersleri çabuk kavrıyor, verilen ödevleri arkadaşlarından önce tamamlıyor, sakinliği ve sessizliğiyle çevresindekilerde ayrı bir iz bırakıyordu.
Gözlerinde mahzun bir ceylanın bakışı vardı.
Az konuşuyor, çok dinliyor ve öğrendiği her şeyi içine işliyordu.
Mahmut Usta da Bursa'da boş durmuyordu.
Çorum'dan bir kalfa olarak gelmiş, Mimar Ağa'nın yanında çalışmaya başlamıştı. Aradan daha iki hafta geçmeden Mimar Ağa onun elinden çıkan işlere dikkat etmiş, ustalık peştamalını kuşandırmış ve kendisine bazı işleri teslim etmişti.
Baba oğlun Bursa'daki bu başarısı, onları daha da olgunlaştırmıştı.
Altı ay kadar sonra okuldan Mahmut Usta'yı çağırdılar.
Okulun sahibi ve hocaları, Muttalip'in geleceği hakkında onunla konuşmak istiyorlardı.
— Oğlunuz ileride ne işle meşgul olsun? Nasıl bir meslek sahibi olmasını düşünüyorsunuz? diye sordular.
Mahmut Usta oğlunu az çok tanıyordu.
Çorum'da birlikte geçirdikleri günlerden bazı şeyler gözünün önüne geldi.
Evde bulunan aletlerden özellikle taş ve ahşap işlerinde kullanılanlarla ilgilenirdi Muttalip.
Bir aleti eline aldığında onu kendisine has bir biçimde kullanmaya çalışırdı.
Marangoz aletlerinden iskarpelayı eline aldığında ise ağaca öyle bir yaklaşırdı ki, sanki ağaç onun ne yapmak istediğini biliyordu.
Mahmut Usta bir zamanlar rahmetli hanımına takılmıştı:
- Bu oğlan beni de ustalıkta geçer diye korkuyorum, hatun.
Şimdi hocaların sorusu bu hatırayı yeniden canlandırdı.
Mahmut Usta'nın gözleri doldu.
Gözyaşlarını belli etmemeye çalışarak:
- Hocalarım, ben evladımın taş ustası aletlerini kendi kendine kullandığını gördüm. Marangoz aletlerinden iskarpelayı da kullanıyor. Ağaç üzerinde güzel oymalar yaptığını gördüm. Eğer siz de uygun görürseniz bu mesleklerde ilim sahibi olmasını isterim. Siz de altı ay içerisinde evladımı tanımış olmalısınız. Ne karar verirseniz onu uygulayalım, dedi.
Okulun sahibi ve baş hoca:
- Usta, tespitin çok doğru, dedi.
Sonra Muttalip'in derslerdeki durumunu anlattılar.
Matematik ve geometriye ilgisini fark etmişlerdi.

Ağaç ve taş yapılara yapılan gezilerde onu özellikle takip etmişler, yapıların nasıl kurulduğuna olan merakını görmüşlerdi.
Ardından asıl haberi verdiler:
- Padişahımız bizlere, sekiz-on yaşlarında kabiliyetli Şakirtler bulup payitahta göndermemizi ferman buyurdular.
İstanbul'da yeni açılan Mühendishanede fen, inşaat ve gemi mühendisliği eğitimi verilecek. Evladına sekiz yıl dayanabilirsen, ülkemize hayırlı bir mühendis yetiştirmiş oluruz.
Mahmut Usta başını eğdi.
Bir süre düşündü.
Sonra:
- Sayın hocalarım, biz loncalardan yetiştik. Çıraklık, kalfalık, ustalık dönemlerini, bizi takdir edenlerin tavsiyeleriyle aştık. Evladımız da payitahta okusun. Gerekenleri siz ayarlarsanız ben de üzerime düşenleri yaparım, dedi.
Karar verilmişti.
Muttalip artık babasından da ayrılacaktı.
Annesini kaybetmişti.
Kardeşini kaybetmişti.
Şimdi babası hayattayken ondan da ayrılacaktı.
Fakat hocalarının verdiği kararın onun geleceği için iyi ve doğru olduğuna inanıyordu.
Sesini çıkarmadı.
Payitahta Yolculuk
Üç gün sonra baba oğul, okuldan aldıkları belgeyle atlı yaylıya bindiler.
Yalova'ya geçtiler.
Oradan İstanbul'a giden vapura bindiler.
Muttalip'in ilk gemi yolculuğuydu.
Deniz kabardıkça ikisinin de yüzü sarardı.
Beş saat sonra İstanbul uzaktan göründüğünde ikisi de deniz tutmasından bitkin düşmüştü.
Gemide onların ilk defa denize açıldığını anlayan bir yolcu, yolculuk boyunca elinden gelen yardımı yapmıştı.
Karaya ayak bastıklarında Mahmut Usta ona teşekkür etti.
Sonra:
- Bursa'ya kara yolundan dönülür mü? Diye sordu.
Adam:
- Dönülür ama yolunuz biraz uzar. Bursa'ya ancak bir günde varabilirsiniz, dedi.
Mahmut Usta'nın aklı oğlundaydı.
- Mühendishaneye gideceğiz. Yerini biliyor musunuz?
Adam, okula nasıl gideceklerini bütün ayrıntılarıyla anlattı.
Mahmut Usta, hocalardan aldığı belgeyle oğlunu okula yazdırdı.
Sonra Bursa'ya döndü.
Baba oğlun ayrılık zamanı gelmişti.

Muttalip'in önünde sekiz yıllık bir eğitim, Mahmut Usta'nın önünde ise uzun bir gurbet vardı.
Sekiz Yıl
Muttalip okulda da başarılı oldu.
Matematik ve geometriye olan ilgisi daha da arttı.
İnşaat ve mimarlık alanındaki kabiliyeti öğretmenlerinin dikkatini çekti.
Sekiz yıl boyunca çalıştı.
Öğrendi.
Çizdi.
Yaptı.
Ve sonunda mühendis-mimar olarak yetişti.
Mahmut Usta ise bu dokuz yıllık ayrılık sırasında Bursa'da tanınmış bir usta olmuştu.
Mimar Ağa'nın tavsiyesiyle Bursa'da yaşayan Çorumlu bir ailenin kızıyla evlenmişti.
Bu evlilikten iki oğlu daha olmuştu.
Büyük oğluna Hüseyin, küçüğüne Kenan adını vermişti.
Hüseyin okumayı sevmiyordu.
Okuyup yazmayı öğrendikten sonra okuldan ayrılmış, babasının yanında sanat öğrenmeye başlamıştı.
Bir süre sonra yanında çalışan bir işçiden soba yapımını öğrenmeye merak sardı.
Boş zamanlarında Sobacılar Çarşısı'na gidiyor, oradaki ustalarla arkadaşlık ediyor, soba yapımında kullanılan aletleri ve boruların nasıl yapıldığını öğreniyordu.
Kısa zamanda kendi dünyalığını kazanmaya da başlamıştı.
Baba Oğul
Yıllar sonra baba oğul yeniden buluştular.
Muttalip artık eğitimini tamamlamış bir mühendis-mimardı.
Mahmut Usta ise Bursa'da kendi sanatında iyice tanınmış bir ustaydı.
Artık gurbet ağır gelmeye başlamıştı.
Mahmut Usta eşinin ailesine durumu anlattı.
Onlar da:
— Gitmenizde sakınca yok. Nasip olursa biz de gelecek yıl Çorum'a geliriz, dediler.
Mahmut Usta, Mimar Ağa'dan izin almak için Muttalip'i de yanına aldı.
Baba oğul Mimar Ağa'nın karşısına çıktılar.
Dua aldılar.
Helalleştiler.
Bursa'daki işleri tamamlandı.
Yanlarında çalışanlarla vedalaştılar.
Evde götürülebilecek eşyaları hazırladılar.
Bir çift at ve bir yaylı araba aldılar.
Sekiz gün süren yolculuktan sonra Çorum'a ulaştılar.

Mahmut Usta'nın daha önce bıraktığı Karakeçili Mahallesi'ndeki eve yerleştiler.
Akrabalar ve dostlar hoş geldine geldiler.
Ertesi gün Mahmut Usta Ulu Cami'nin yanındaki kahveye gitti.
Eski dostları etrafını sardı.
Hal hatır sordular.
Bursa'yı sordular.
Mahmut Usta da Çorum'daki işleri merak ediyordu.
Söz arasında eski meslektaşlarından biri:
- Belediye bir mimar arıyor, dedi.
Mahmut Usta'nın yüzü aydınlandı.
Eve gelir gelmez durumu oğluna anlattı.
Muttalip:
- Sabah belediyeye giderim, dedi.
Ertesi sabah belgelerini alıp belediyeye gitti.
Belediye başkanına belgelerini gösterdi.
Başkan evrakları inceledi.
Maaşını ve yapacağı işleri anlattı.
Muhasebeye giderek işlemlerini tamamlamasını söyledi.
Muttalip artık bir belediye memuru, aynı zamanda şehir imarında görevli genç bir mimardı.
Daha on sekiz yaşındaydı.
Çorum'a Hizmet
Çorum'un imarı için planlar hazırlanmaya başladı.
Büyük Park'ın açılması...
Ankara-Samsun yolu için yapılan çalışmalar...
Azap Dede ve Piri Baba mezarlıklarının yol güzergâhı nedeniyle kaldırılması ve yeni düzenlemelerin yapılması...
Muttalip bütün bu işlerde büyük gayret gösterdi.
Belediyeye gireli iki yıl olmuştu.
Bir gün eve bir jandarma geldi.
Elinde bir zarf vardı.
Muttalip'in bir hafta içinde Samsun Alayı'na teslim olması emrediliyordu.
Ertesi gün belediye başkanının yanına çıktı.
Emri gösterdi.
Başkanın duasını aldı.
Askerlik nedeniyle belediyedeki ilişiğinin kesilmesi için muhasebeye gerekli talimat verildi.
Muttalip beş gün sonra atlı arabayla Samsun'a ulaştı.
Samsun'a ilk gelişi değildi.
İstanbul'daki deniz yolculuğundan sonra artık deniz ona yabancı gelmiyordu.
Acemi birliğindeki komutanları, alaylarına genç bir mimarın gelmesinden memnun oldular.
Samsun'da ona çeşitli görevler verdiler.

Beş yıl geçti.
Muttalip, beş yılın nasıl geçtiğini anlayamadan teskeresini aldı ve Çorum'a döndü.
Çanakkale
Fakat memlekete döndüğünde evde değişiklikler vardı.
Babası, çevrenin baskılarına daha fazla dayanamamış ve yeniden evlenmişti.
Yeni annesinden Hüseyin adında bir oğlu olmuştu.
Ayşe Hanım kumral, zarif, mavi gözlü güzel bir kadındı.
Konuşmayı fazla sevmezdi.
En uzun cümlesi bile çoğu zaman birkaç kelimeyi geçmezdi.
Bir şey söylemek istediğinde başıyla işaret ederdi.
Osmanlı terbiyesi almış, ağırbaşlı bir kadındı.
Muttalip babasına, evine ve yeni ailesine yeniden kavuşmuştu.
Fakat memleketin kaderi onun kaderini yeniden değiştirecekti.
1914'te Çanakkale Savaşı başladı.
Muttalip tekrar askere alındı.
Bu defa Erzurum'a gönderildi.
Sınır boylarında müstahkem mevziler yaptı.
Sınır kuleleri inşa etti.
İnşaat bilgisi artık yalnızca memleketine değil, vatanın savunmasına hizmet ediyordu.
Askerlerin terhis edilmesiyle birlikte memleketine döndü.
Çorum büyük bir yas içindeydi.
Çanakkale'de birçok genç şehit olmuştu.
İş yoktu.
Genç yoktu.
Memlekette eski hayatın neşesi kalmamıştı.
Muttalip de zayıflamış, halsiz düşmüştü.
On günlük yolu iki ayda gelebilmişti.
Yol boyunca Doğu'dan İç Anadolu'ya kaçan göçmenlerle birlikte ilerlemişti.
Ülke kargaşa içindeydi.
Çapulcular yolları tutmuştu.
Bir Eş
İkinci askerlik dönüşünden yaklaşık bir hafta sonra Mahmut Usta oğlunu evlendirmeye karar verdi.
Konuyu Ayşe Hanım'a açtı.
Ayşe Hanım da sevindi.
Sonuçta o da gençti.
Kendi yaşına yakın bir gelinin eve gelmesi, evin havasını değiştirecekti.
Ertesi sabah akrabalarla konuşuldu.
Çorum'un geleneklerine göre genç mimara uygun bir eş aranmaya başlandı.
Böyle işler el yordamıyla yapılmazdı.
Eş dost devreye girerdi.

Aileler araştırılır, kızlar görülür, büyüklerin fikirleri alınırdı.
Sonunda Muttalip'e uygun bir eş bulundu.
Fazla şaşaalı olmayan bir düğün yapıldı.
Muttalip'in başı bağlandı.
Çorum'un Günleri
Ülkenin büyük güçler tarafından işgal edilmesi Çorum'u da düşündürmeye başlamıştı.
Ekonomi ağır bir darbe almıştı.
Çorum'un önemli ihraç ürünlerinden biri olan cehri, savaş nedeniyle dışarıya gönderilemiyordu.
"Frenkler artık cehri almıyor." Sözleri dolaşıyordu.
Mahmut Usta ile Muttalip'in Çomar mevkiinde büyük cehrilikleri vardı.
Mesleklerinden kazandıklarının yanında bu topraklardan da önemli bir gelir elde ediyorlardı.
Hatta Mahmut Usta'nın ikinci eşi Ayşe Hanım, Hüseyin'i bu cehrilikte dünyaya getirmişti.
Aile içinde:
- Bu çocuk bereketli işler yapacak, diye konuşulmuştu.
Fakat ülkenin sıkıntıları bitmiyordu.
Çapanoğlu İsyanı da Çorum'u gündeme getirmişti.
O zamanki Çorum Kaymakamı, şehrin ileri gelenleriyle toplantılar yaparak Çorum'u isyanın dışında tutmaya çalıştı.
Alınan tedbirler sayesinde isyan Çorum'da büyük bir karşılık bulmadı.
Fakat bütün ülke ayağa kalkmıştı.
İşgale karşı mücadele başlamıştı.
Çorum da bu mücadelenin dışında kalamazdı.
Çünkü bu topraklarda yaşayan insanların gayesi yalnızca hayatta kalmak değildi.
Bu topraklar bin yıldan fazla zamandır Türk yurduydu.
İşgal edilen yerlerde düşmanın yaptığı zulümler, insanlık dışı davranışlar ve dine yönelik saldırılar, "Türk'üm" diyen herkesin yüreğini yakıyordu.
Çorum, işgalin dışında kalan ender bölgelerden biriydi.
Cehri ticareti sayesinde şehirde bir miktar ekonomik güç de kalmıştı.
Ahilik teşkilatı ve loncalar hâlâ çalışıyordu.
Aç, bîilaç ve çaresiz kalan kimseler gözetiliyordu.
Çorum'un ilçelerinde de ticari hayat canlılığını koruyordu.
Vatan İçin
Ülke için yapılan toplantılarda iki önemli karar alındı.
Maddi durumu iyi olan aileler, çevre illerden erzak toplayacak ve cehri taşıyan deve kervanlarıyla, araba kervanlarıyla Ankara'nın ihtiyaç duyduğu yerlere ücretsiz erzak gönderecekti.
İkinci karar ise askerlik çağı gelenlerin ve daha önce askerlik yapanların gerektiğinde Ankara'nın emrinde yeniden göreve çağrılmasıydı.
İtiraz edenler oldu.

Fakat ülkenin içinde bulunduğu şartlar itirazların önüne geçti.
Muttalip de yeniden Ankara'nın emrine giren asker adaylarıyla birlikte görev aldı.
Ordunun Muttalip gibi mimarlara ihtiyacı vardı.
Kurtuluş Savaşı boyunca doğrudan silahlı çatışmaya girmedi.
Fakat savaşın görünmeyen kahramanlarından biri oldu.
Askerin geçeceği yolları yaptı.
Köprüler inşa etti.
Savaş alanlarının gerisinde ordunun yürüyebilmesi için gereken yapıları hazırladı.
Üçüncü askerlik dönemi, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu günlerde sona erdi.
Muttalip Çorum'a döndüğünde artık genç bir adam değildi.
Üç askerlik onu yaşından çok daha yaşlı göstermişti.
Babasıyla birlikte çalışırken görenler:
- Muttalib'in yüzü çok yorgun, abin epey yorulmuş galiba, derlerdi.
Kendi Yolunda
Muttalip'in mimarlığı çevre il ve ilçelerde de duyulmuştu.
İkinci askerlik dönüşünde kararını vermişti.
Babası Mahmut Usta'ya destek olacak, kendi işini kuracak ve serbest çalışacaktı.
Resmî görevde çalışmak istemiyordu.
Mahmut Usta bu karara çok sevindi.
Oğlunun serbest çalışmasının Çorum için daha hayırlı olacağını düşündü.
Ve oğluna hayır duaları etti.
Muttalip'in ilk önemli işlerinden biri Hamamözü Camii'nin minberini yapmak oldu.
Planını Ulu Cami'nin minberine bakarak hazırladı.
Çorum ve çevresinden temin edilen ağaçları kullandı.
Minberi üç ay içinde tamamladı.
Parçalar hâlinde at arabalarına yüklendi.
Hamamözü'ne götürüldü.
Orada montajı yapıldı ve kısa süre içinde cami mütevellisine teslim edildi.
Ücretini aldı ve Çorum'a döndü.
Daha ayağının tozu kurumadan yeni bir iş çıktı.
Bu defa Mecidözü Hükümet Konağı'nın yapımı Muttalip'e verildi.
Ülke yeni bir döneme giriyordu.
Yeni devletin izleri şehirlerde ve kasabalarda görünmeye başlamıştı.
Muttalip, bu yeni dönemin yapılarını inşa eden gençlerden biri oldu.
Mecidözü Hükümet Konağı onun emeğiyle yükseldi.
Devlete teslim edildi.
Bunların yanında Ulu Cami'nin son cemaat yerini babasıyla birlikte yaptı.
Azap Sokak'taki konağın ahşap oyma işlerinde onun eli vardı.

Çorumlular tarafından yaptırılan Milli Kütüphane'nin projesi ve yapımında da onun emeği geçti.
Taşa, ağaca ve şehre kendi imzasını attı.
Amele Muttalib.
Üçüncü askerlik dönüşünden sonra bir erkek evladı oldu.
Bütün aile sevindi.
Fakat bu sevinç uzun sürmedi.
Muttalip, son askerlik dönüşünden yaklaşık on yıl sonra bu dünyadan göçtü.
Genç yaşta yorulmuştu.
Savaşlar görmüş, gurbet yaşamış, askerlik yapmış, yollar aşmış, şehirler kurmuştu.
Hayatı boyunca eline aldığı kalemle, cetvelle, keskiyle ve çekiçle memleketine hizmet etmişti.
Arkasında eserler bıraktı.
Bugün hâlâ bazı eserlerinde göze çarpan bir imza vardır:
"Amele Muttalib."
Bu yalnızca bir imza değildi.
Bir ömrün hikâyesiydi.
Çıraklıktan ustalığa uzanan bir ailenin...
Gurbetten payitahta uzanan bir çocuğun...
Savaşların içinden geçerek memleketine dönen genç bir mimarın...
Ve taşta, ahşapta, yolda, köprüde, camide, hükümet konağında iz bırakan bir insanın hikâyesi...
Amele Muttalib.
Adı belki büyük harflerle yazılmadı.
Fakat yaptığı eserler, onun adını sessizce taşımaya devam etti.

BİR RÜYA MİSALİ

Seneler, seneler önce idi…
Daha insanların dünyayı bugünkü kadar telaşlı yaşamadığı, madde ile mana arasında bu kadar sıkışıp kalmadığı zamanlarda, insanlar bir günden bahsederlerdi.
Beklenen bir günden…
Kimi o günü hasretle bekler, kimi adını anmaktan bile çekinirdi.
Fakat herkes bilirdi ki o gün gelecekti.
Muhakkak gelecekti.
Çünkü insanlık var olalı beri o gün beklenmiş, o gün hakkında düşünülmüş, o günün gelişi üzerine nice sözler söylenmişti.
İnsanlar birbirlerine:
"Sen o gün için ne hazırladın?" Diye sormazlardı.
"Neler yapacaksın?" Diye de merak etmezlerdi.
Çünkü herkes bilirdi ki o gün geldiğinde, insan kendi başına kalacak ve hayatı boyunca yaptıklarıyla baş başa kalacaktı.
Kimi bu günü korkuyla beklerdi.
Kimi ise adeta iple çekerdi.
Aradan yıllar geçti.
İnsanlar değişti.
Dünya değişti.
Beklenen o gün ise hiç değişmedi.
Sadece insanlar onu düşünmeyi bıraktı.
Malların, mülklerin, makamların, paranın ve dünyanın telaşına kapıldılar.
Sanki hiç ölmeyecekmiş gibi yaşamaya başladılar.
Sanki bu dünya kendilerine sonsuza kadar kalacakmış gibi…
Oysa hayat, kimsenin farkına varmadan akıp gidiyordu.
Bir akşam, uzun bir yolun kenarında yaşlı bir adama rastladım.
Elinde bastonu vardı.
Yüzünde yılların bıraktığı çizgiler, gözlerinde ise garip bir huzur vardı.
Bir taşın üzerine oturmuş, uzaktaki yola bakıyordu.
Yanına yaklaştım.
"Amca," dedim, "burada ne yapıyorsun?"
Bana baktı.
Gülümsedi.
"Bekliyorum."

“Neyi?”
Bir süre sustu.
Sonra yola baktı.
“Gelecek olanı…”
Ne demek istediğini anlayamadım.
“Birini mi bekliyorsun?”
“Evet.”
“Kim?”
Bu defa gözlerini bana çevirdi.
“Ölümü.”
Bir an ne diyeceğimi bilemedim.
Ölüm kelimesini öylesine sakin söylemişti ki…
Sanki yıllardır görmediği bir dostundan bahsediyordu.
“Hiç korkmuyor musun?” diye sordum.
Yaşlı adam başını hafifçe salladı.
“Gençken korkardım.”
“Şimdi?”
“Şimdi bekliyorum.”
“Ne değişti?”
Derin bir nefes aldı.
“Şunu öğrendim evlat,” dedi. “İnsan ölümden değil, ölüme hazırlıksız yakalanmaktan korkmalı.”
Sözleri içime işledi.
Sonra bastonuyla önümüzde uzanan yolu gösterdi.
“Bak,” dedi. “Bu yolun nereye gittiğini biliyor musun?”
“Hayır.”
“Ben de bilmiyorum.”
Şaşırdım.
“Peki neden yürüyorsun?”
Gülümsedi.
“Çünkü hepimiz yürüyoruz.”
O anda yıllardır duyduğum ama belki de hiç böyle düşünmediğim bir söz zihnimde yankılandı:
Uzun ince bir yoldayız.
Evet…
Hepimiz bir yolcuyduk.
Çocukluğumuzdan beri yürüyorduk.
Gündüzleri…
Geceleri…
Sevinçlerle, acılarla, kayıplarla, umutlarla…
Her sabah biraz daha ilerliyor, her akşam biraz daha geride bırakıyorduk hayatımızı.
Fakat yolun ne kadarını yürüdüğümüzü bilmiyorduk.

Ne kadarının kaldığını da…
Yaşlı adam sözlerine devam etti:
“İnsan yolun uzunluğuna aldanıyor evlat. Oysa önemli olan yolun uzunluğu değil, yolculuk sırasında ne yaptığındır.”
“Ne demek istiyorsun?”
“Şunu demek istiyorum…”
Elindeki bastonu yere dayadı.
“Bir gün bu yol bitecek. O zaman yanında malın olmayacak.
Evin olmayacak. Makamın olmayacak.
İnsanların senin hakkında söyledikleri de yanında olmayacak.”
Bir an sustu.
“Yanında yalnızca yaptıkların olacak.”
Başımı önüme eğdim.
Birden hayatımı düşündüm.
Neleri gereğinden fazla önemsemiştim?
Kimleri kırmıştım?
Neleri kazanmak için neleri kaybetmiştim?
Dünyaya ne kadar bağlanmıştım?
Ve en önemlisi…
Rabbim için ne yapmıştım?
Yaşlı adam sanki içimden geçenleri anlamış gibi konuştu:
“Dünya, insana kalacakmış gibi geliyor. Ama insan dünyaya kalmak için gelmedi. Geçmek için geldi.”
Sonra gökyüzüne baktı.
Güneş batmak üzereydi.
“Bak,” dedi. “Bir gün bizim güneşimiz de batacak.”
Bu sözle birlikte içimde tuhaf bir ürperti hissettim.
Ölüm…
Belki de hayatımız boyunca kaçtığımız kelime buydu.
Oysa ölüm, kaçılacak bir gerçek değil; hazırlanılacak bir yolculuktu.
İnsan bu dünyada yaptığı iyiliklerin karşılığını görmek, Rabbine kavuşmak ve O’nun rahmetine erişmek için de ölümü özleyebilirdi.
Korku ile umut aynı kalpte bulunabilirdi.
Çünkü insan ölümden korkarken, Rabbine kavuşmayı da arzulayabilirdi.
Yaşlı adam ayağa kalktı.
“Ben artık gideyim,” dedi.
“Nereye?”
Yine gülümsedi.
“Yola…”
“Yol nereye gidiyor?”
“Bilmiyorum.”
Sonra birkaç adım attı.
Arkasından baktım.

Yavaş yürüyordu.
Ama kararlıydı.
Bir süre sonra karanlığın içinde kayboldu.
Ben ise olduğum yerde kaldım.
O gece eve dönerken yol boyunca düşündüm.
Meğer ben de yıllardır yürüyormuşum.
Hepimiz gibi…
Gündüz…
Gece…
Gündüz…
Gece…
Farkına varmadan…
Bir rüya misali…
Çocukluğumuz dün gibi geliyor.
Gençliğimiz elimizden kayıp gidiyor.
Dünya için harcadığımız nice saat, geri gelmemek üzere geçmişte kalıyor.
Ve biz hâlâ yolumuza devam ediyoruz.
Belki de hayatın en büyük yanılgısı, yolculuğu unutup yolun kenarındaki şeylere bağlanmak.
Oysa yolcuyuz.
Burada kalıcı değiliz.
Bir gün bizim de kapımız çalınacak.
Dünya ile olan hesabımız kapanacak.
Sevdiklerimiz geride kalacak.
Ve biz, fânî dünyadan ebedî âleme doğru göç edeceğiz.
İşte o gün…
Beklenen gün gelecek.
Kimimiz korkuyla karşılayacak.
Kimimiz pişmanlıkla…
Kimimiz ise Rabbine kavuşmanın ümidiyle…
Öyleyse daha yol bitmeden kendimize soralım:
Ben bu yolda nasıl yürüyorum?
Kalp kırarak mı?
Dünyaya bağlanarak mı?
Yoksa imanla, iyilikle ve Rabbimin rahmetine sığınarak mı?
Çünkü yolun ne kadar kaldığını bilmiyoruz.
Belki daha çok yolumuz var.
Belki de sandığımızdan çok daha az…
Bildiğimiz tek şey var:
Hepimiz uzun ince bir yoldayız.
Ve gidiyoruz…
Gündüz gece.
Bir gün bu yolculuk bitecek.

Bir gün bu rüya sona erecek.
Ve biz, gerçek hayatın kapısında uyanacağız.
Dilerim o gün geldiğinde, geride bıraktığımız dünya hayatı bize pişmanlık değil;
Rabbimizin rahmetine kavuşmanın huzurunu bıraksın.
Dilerim son nefesimizde imanımızı kaybetmeden, Rabbimizin bizi affedeceğine dair umudumuzu yitirmeden göçelim bu fânî dünyadan ebedî âleme.
Çünkü belki de ölüm…
Bir son değil.
Belki sadece…
Bir rüyadan uyanmaktır.

BÖYLE İNSANLAR VAR MIYMIŞ?

Birkaç gün önceydi.
Akşamın sessizliğinde, saatler 19.30'u gösterirken televizyonun karşısında oturmuş haberleri izliyordum.
Kapı çaldı.
Mutfakta bulunan eşim kapıya yöneldi. Biraz sonra tanıdık bir ses duyuldu:
- Selma Abla! Beni tanıdın mı?
Eşim:
- Evet, tanıdım. Sen bizim apartmanda oturan filancanın kızısın. Dedi.
Ben de yerimden kalkmadan, herhalde bir hâl hatır sormaya gelmişlerdir diye düşündüm.
Fakat gelen bayanın yanında bulunan adamın sözleri düşüncemi değiştirdi:
- Selma Abla, Selim ağabeyin arabasına bir araç çarpıp kaçtı. Biz plakayı aldık. Selim ağabey evde mi?
Eşim bana seslendi.
Kapıya gittim.
- Hoş geldiniz, buyurun.
dedim.
Adam doğrudan konuya girdi:
- Selim ağabey, senin arabana şu plakalı araç çarptı ve durmadan gitti. Ön kapıyı da epey çökertti. Plakasını aldık.
Bir an şaşırdım.
- Sağ olun. Fakat yalnızca plaka numarasıyla o aracın benim aracıma çarptığını ispat edemem. Siz görgü şahidi olursanız, o zaman araç sahibinden şikâyetçi olabilirim.
dedim.
Hep birlikte aşağıya indik.
Gerçekten de aracımın ön kapısı ciddi şekilde hasar görmüştü. Kapıyı açmak için uğraştım, fakat kapı açılmıyordu.
Yeni trafik uygulamalarına göre, kazada taraflardan biri olay yerinde olmadığı için polisi aradım.
Kısa süre içinde ekip geldi.
Araca baktılar.
- Şikâyetçiyseniz karakola gelin. Dediler.
Bize haber veren arkadaşa baktım.
- Giderim ağabey. Dedi.
Aracın diğer kapısından binerek karakola gittik.

Polisler plakayı araştırdı. Araç sahibinin telefon numarasına ulaştılar. Benim telefonumdan araç sahibini aradılar ve karakola gelerek anlaşmamızı istediler. Yaklaşık bir saat sonra aracıma çarpan şahıs babasıyla birlikte geldi.
Konuşuldu.
Anlaşıldı.
Tutanak tutuldu.
Sonra herkes kendi yoluna gitti.
Olmuşla ölmüşe çare yoktu.
Üstelik aracıma çarpan kişi yakın komşumuzdu.
Ertesi gün kendisini aradım.
- Arabayı yaptıralım mı? Dedim.
- Olur. Dedi.
Birlikte sanayiye gittik.
Kaportacıya gösterdik. Fiyat aldık. Pazarlık yapıldı.
Aracıma çarpan kişinin babası ödemeyi yaptı.
Sonra yine benim arabamla çarşıya geldik. Arkadaşımı bıraktım ve evime döndüm.
Aracım kaporta ve boya işlemlerinden geçtikten sonra başka bir ayrıntı ortaya çıktı.
Arabanın minder kılıfları yağ ve kara bulanmıştı.
Eşimle birlikte kılıfları çıkardık.
Eşim onları yıkadı.
İki gün sonra evin önünde kılıfları yeniden takıyordum.
Tam o sırada benden yaşça büyük olan karşı komşum yanımdan geçerken:
- Kolay gelsin. Ne var, ne yok? Diye sordu.
Ben de yaşananları başından sonuna kadar anlattım.
Beni sessizce dinledi.
Sonra başını hafifçe sallayarak, şaşkın bir ifadeyle:
- Böyle insanlar hâlâ var mıymış? Dedi.
Ve yoluna devam etti.
Ben arkasından bakakaldım.
Evet…
Böyle insanlar hâlâ var.
Hatta belki de sandığımızdan çok daha fazlalar.
Bir insanın hiçbir mecburiyeti olmadığı hâlde başkasının uğradığı zararı görmesi ve gerçeği söylemek için kapısını çalması, bugün artık şaşılacak bir davranış hâline gelmişse, üzerinde düşünmemiz gereken bir şeyler var demektir.
Çünkü dünya giderek susanların dünyasına dönüşüyor.
Görenlerin görmedim,
Duyanların duymadım,
Bilenlerin bilmiyorum
Dediği bir dünya…
Kimi insanlar yalan yere yemin etmekten çekinmiyor.

Kimi insanlar başına iş gelmesin diye gerçeği saklıyor.
Kimi insanlar ise haksızlık karşısında başını çevirip yoluna devam ediyor.
İşte böyle bir zamanda, hiçbir karşılık beklemeden; Gördüğünü söyleyen bir insanın kıymeti daha da büyüyor.
Çünkü o insan yalnızca bu dünyada değil, öteki dünyada da bir gün şahitlik edeceğini biliyor.
Belki karşı komşumun şaşırdığı da buydu.
“Böyle insanlar hâlâ var mıymış?”
Evet komşum…
Hâlâ var.
Ve Allah'ın izniyle, onların yüzü suyu hürmetine bu ülke hâlâ ayakta.
Çünkü doğruluk tamamen ölmedi.
Vicdan tamamen susmadı.
Şahitlik tamamen unutulmadı.
Birileri hâlâ gördüğünü söylüyor.
Birileri hâlâ haksızlığa uğrayanın yanında duruyor.
Birileri hâlâ “Ben gördüm.” diyebiliyor.
Belki de asıl umut burada.
Çünkü bir toplumun ayakta kalması yalnızca taşla, toprakla, kanunla olmaz.
Bazen bir insanın doğruyu söylemesi yeter.
Bazen bir kapının çalınması,
Bazen bir plakanın not edilmesi,
Bazen de hiç tanımadığın bir insan için “Ben gördüm.” diyebilmek…
İşte insanlığı ayakta tutan da budur.
Ve ben inanıyorum:
Dünya ne kadar değişirse değişsin,
Doğruyu söyleyenler var oldukça,
Vicdanını kaybetmeyenler var oldukça,
“Ben gördüm, ben şahidim.” diyebilenler var oldukça,
umut da yaşayacaktır.

BİR ASKERLİK ANISI

Karaların Memedi

Merhabalar…

Bundan yıllar önceydi.

Alayın talimgâhında çavuşluk kursundaydım.

Kış bütün sertliğiyle kendisini hissettiriyor, soğuk insanın iliklerine kadar işliyordu. Bir yandan çavuşluk kursunun telaşı, diğer yandan yaklaşan Kıbrıs Harekâtı…

Bir süre sonra bütün alay boşalmış, geriye yalnızca talimgâh kalmıştı.

Ama bizim morallerimiz yüksekti.

Çünkü çavuşluk kursunun sonuna gelmiştik.

Talimgâhı bitirmenin hatırası olarak bir piyes hazırlıyorduk:

"Karaların Memedi."

Yirmi kadar çavuş adayıydık.

Hepimiz aynı heyecanı taşıyor, geceleri çalışıyor, gündüzleri askerî eğitimimizi sürdürüyorduk.

Fakat aramızda bir kişi vardı ki bütün bu güzel havayı bozuyordu.

Adanalı bir çavuşumuz…

Tek ve büyük bir kusuru vardı:

Hâşâ, dine ve kitaba sövüyordu.

Bu durum, benim gibi düşünen yirmi arkadaşımızın da canını sıkıyordu.

Kimimiz sessizce kızıyor, kimimiz kendi aramızda konuşuyor, fakat onunla doğrudan tartışmaya girmiyorduk.

Ben de kursun başarılı öğrencilerindendim.

Övünmek gibi olmasın; birinci olmasam bile ilk üç içerisinde yer alacağımı düşünüyordum.

Derken kursun son haftasına geldik.

Artık dayanacak hâlimiz kalmamıştı.

Yirmi arkadaş bir araya geldik.

Karar verdik:

Adanalı çavuşu bölük komutanımıza şikâyet edecektik.

Hepimiz toplandık.

Önde ben olmak üzere komutanın kapısına doğru yürüdük.

Kapıya yaklaştığımızda arkama bile bakmadım.

Arkadan arkadaşlarımın seslerini duyuyordum.

Kapıyı çaldım ve içeri girdim.

Yüzbaşı bana baktı:

- Ne var onbaşı? Dedi.

Bir anda irkildim.

Arkamı döndüm.

Kimsecikler yok!

Meğer bütün arkadaşlarım kapının dışında kalmıştı.
Bir anda beni bir kahkaha aldı.
Öyle gülmeye başladım ki kendimi tutamadım.
Katıla katıla gülüyordum.
Yüzbaşı tecrübeli bir subaydı.
Yerinden kalktı.
Kapıyı kapattı.
Sonra bana masasının önündeki sandalyeyi gösterdi.
- Otur. Dedi.
Oturduğumda gülme krizim de yavaş yavaş geçti.
Komutana dönerek:
- Komutanım, özür dilerim.
Arkama bakınca Nasrettin Hoca'nın bir hikâyesi aklıma geldi.
Ona güldüm. Sonra da kendimi tutamadım. Dedim.
Yüzbaşı merakla sordu:
- Hangi hikâyesi?
Ben de:
- Hani efendim, “Fil” hikâyesi var ya…
dedim.
- Timur'a bütün köy şikâyete gider. Çadıra girince Nasrettin Hoca arkasına bakar, bir de görür ki kendisinden başka kimse kalmamış. Benim aklıma o geldi.
Yüzbaşının yüzünde hafif bir tebessüm belirdi.
Sonra:
- Peki, ne şikâyetiniz vardı onbaşı?
diye sordu.
Artık gülünecek bir taraf kalmamıştı.
Ciddileştim.
- Komutanım, biz talimgâhı bitirmek üzereyiz.
Adanalı çavuşumuz devamlı dinimize ve kitabımıza sövüyor.
Biz asker ocağına vatanımızı, namusumuzu ve dinimizi korumak için geldik.
Benim gibi düşünen on dokuz arkadaşım daha vardı.
Hep birlikte sizi şikâyet etmeye gelmiştik.
Bir an durdum.
Sonra ekledim:
- Fakat komutanım, arkamı döndüğümde hiçbiri kalmamış.
Yüzbaşı:
- Tamam evladım. Anladım. Çıkabilirsin. Dedi.
Ayağa kalktım.
Selamımı verip dışarı çıktım.
Kapının dışında arkadaşlarım beni hemen sardı.
- Ne oldu? Diye sordular.
Ben cevap vermedim.
Sadece yüzlerine baktım.

Onlar da ne olduğunu anlayamadılar.
Birkaç gün sonra hazırladığımız “Karaların Memedi” piyesini sahneledik.
Bir gecelik hazırlık diye düşündüğümüz oyun tam dört gece boyunca alayda oynandı.
Tebrikler aldık.
Övgüler aldık.
Herkes bizi takdir etti.
Dördüncü gün piyesten sonra çavuşluk diplomalarının dağıtılacağı açıklandı.
Ben de içimden:
“İlk üçte ismim okunur.” Diye bekliyordum.
İsimler okunmaya başladı.
Birinci…
İkinci…
Üçüncü…
Ben yoktum.
İsimler devam etti.
Ben yine yoktum.
Derken…
“132. sırada adım okundu.”
O an her şeyi anladım.
Bana verilen cevap buydu.
Şikâyetimin cevabı…
Daha sonra Büyük Millet Meclisi'ne döndüğümde bölük komutanımız beni odasına çağırdı.
Yanına gittim.
Bana:
- Evladım, Alay Komutanı senin için özel bir not göndermiş. Dinlemeni isterim.
Dedi.
Notu açtı ve okumaya başladı:
“Bölüğünüzün onbaşısı not bakımından ikinci olmasına karşı, arkadaşlarının oyununa gelerek yalnız bırakılmıştır. O yüzden onbaşınıza diploması en son tarafımdan verilmiştir.”
O an içimde garip bir duygu oluştu.
Bir yandan arkadaşlarımın o gün kapının dışında kalmasına güldüm.
Bir yandan da askerliğin bana öğrettiği başka bir gerçeği düşündüm:
“İnsan bazen doğru bildiği yolda yalnız kalabilir.”
Kalabalıkla yürümek kolaydır.
Asıl mesele, herkes geri çekildiğinde de doğru bildiğinin arkasında durabilmektir.
O gün ben yalnız kalmıştım.
Ama yıllar geçmesine rağmen o günü hâlâ hatırlıyorum.
Çünkü bazı anılar insanın zihninde değil,
“Vicdanında saklanır!”

BIÇKIN!

Büyük bir şehrin içinde…
Her gün birbirine benzeyen sıradan günlerden biriydi.
Yetmiş yaşını geçmiş, emekli bir memur olan yaşlı adam, her sabah yaptığı gibi o gün de özenle hazırlandı.
Eşinin emekle ütülediği bembeyaz gömleğini giydi.
Her sabah olduğu gibi eşi kravatını özenle bağladı, boynuna taktı.
Jilet gibi ütülenmiş takım elbisesini üzerine geçirdi.
Sonra elini pantolonunun cebine atarak parasını kontrol etti.
Eşine dönüp gülümsedi:
- Beni dolmuşla bankaya kadar idare edecek harçlığım var hanım.
Eşi de her zamanki tembihini yaptı:
- Gelirken ekmek almayı unutma bey.
Yaşlı adam evden çıktı.
Kiraladığı evin önündeki durağa yürüdü.
Gelen ilk minibüse bindi.
Üç durak sonra bankanın önünde indi.
Bankaya girdi.
Sıra numarasını aldı.
Bekledi.
Sırası geldiğinde parasını vezneden çekti.
Parayı dikkatlice cüzdanına koydu.
Cüzdanını cebine yerleştirdi.
Sonra bankanın karşısındaki durağa geçti.
Çok geçmeden minibüs geldi.
Yaşlı adamla birlikte iki kişi daha minibüse bindi.
Boş bir koltuğa oturdu.
Minibüs hareket etti.
Bir süre sonra muavin:
- Paralar! Diye seslendi.
Yaşlı adam elini cebine attı.
Cüzdan yoktu.
Bir cebine baktı.
Sonra diğerine…
Yoktu.
Cüzdan kaybolmuştu.
Muavin yaşlı adama bakıp:

- Giyimin kuşamın iyi de amca, minibüs paran yok mu?
diye takıldı.
Yaşlı adamın yüzü kızardı.
Fakat sesini çıkarmadı.
Tam o sırada banka önünden minibüse binen gençlerden biri:
- Tamam! Amcanın parasını ben veriyorum. Dedi.
Genç adam aslında yaşlı adamı bankadan çıkarken takip etmişti.
Minibüse binerken el çabukluğuyla cüzdanını almıştı.
İçinden:
"İyi cukka." Diye düşünmüştü.
Fakat muavinin yaşlı adama söylediği söz zoruna gitmişti.
Cüzdanını çaldığı adama acımış, bu yüzden onun dolmuş parasını ödeme zorunluluğu hissetmişti gözüküyordu.
Cebinden yaşlı adamın cüzdanını çıkardı.
Fakat cüzdanın içine bakmadan bir miktar para çıkarıp muavine uzattı.
Sonra yaşlı adama dönerek:
- Amca, parayı ben verdim. Üzülme. Dedi.
Yaşlı adam minnetle baktı:
- Teşekkür ederim evladım. Allah razı olsun.
Genç adamın yüzü kızardı.
Arka taraftan bir yolcu:
- Amca, neden dua ettin? Diye sordu.
Yaşlı adam:
- Cüzdanımı kaybettim. Bu genç de dolmuş ücretimi verdi. Ben de teşekkür edip dua ettim. Dedi.
Bu sözleri duyan yolcuların yüzü değişti.
Hep bir ağızdan:
- Allah razı olsun!
- Allah senin gibilerini çoğaltsın!
- Allah seni başımızdan eksik etmesin! Diye genci övmeye başladılar.
Genç adamın yüzü daha da kızardı.
Çünkü herkesin iyilik zannettiği şeyin arkasında bir hırsızlık vardı.
O sırada bütün olup biteni dikiz aynasından izleyen şoför, muavine:
- Gencin verdiği parayı geri ver. Dedi.
Muavin şaşırdı.
Şoför devam etti:
- Be amca, ben onu tanıyorum. Sonra o parasını verir.
Muavin aldığı parayı gence uzattı.
Genç parayı aldı.
Cüzdanına koymadı.
Cebine attı.
İşte o anda minibüs, güzergâh üzerindeki karakolun önüne geldi.
Şoför aracın kornasına bastı.

Karakol önündeki polislerin dikkatini çekti.
Genç bir anda telaşlandı.
Minibüsün imdat mandalına uzandı.
Kapıyı açıp kaçmaya çalıştı.
Fakat şoförün gözünden kaçmadı.
Şoför kendi kapısından indi.
Müşteri kapısının açılmasını engelledi.
İki polis memuru hemen minibüse geldi.
Genci araçtan aldılar.
Karakola götürdüler.
Şoför de aynı hatta çalışan birkaç minibüsü durdurdu.
Onlara:
- Bu benim müşterilerim. Siz bunları alın, inecekleri yere kadar götürün. Dedi.
Sonra yaşlı adama dönerek:
- Amca, sen de benimle karakola gelir misin? Diye sordu.
Ardından diğer yolculara baktı:
- Sizler de olup biteni bilmeden herkese dua etmeyin! Dedi.
Yaşlı adamla birlikte karakola doğru yürüdüler.
Karakolun kapısında bulunan polis memurlarından biri şoföre baktı.
- Usta, yankesici "Bıçkın"ı tanıdın mı? Diye sordu.
Şoför:
- Memur bey, kim olduğunu bilmiyorum. Dedi.
Sonra yaşadıklarını anlattı:
- Daha önce bu şahısla ayrı ayrı zamanlarda minibüsüme binen iki kişi daha bu amcanın durumuna düşmüştü.
Bu adamın, mağdur ettiği insanların parasını sonradan ödediğini fark etmem dikkatimi çekti.
Polis memuru başını salladı.
Şoförün şüphesi doğruydu.
Bazen insanın yaptığı bir iyilik bile,
Kendisini ele veren bir iz bırakır.
"Bıçkın" da işte böyle yakalanmıştı.
Hırsızlığının üstünü örtmek için yaptığı o küçük iyilik,
onu ele veren en büyük delil olmuştu.
Hayat bazen insana garip oyunlar oynar.
Kimi insan başkasının cebinden aldığı parayla zengin olacağını sanır.
Kimi insan ise yaptığı küçücük bir iyilikle kendisini ele verir.
Ve bazen…
Bir insanı yakalatan şey, suçunu gizlemek için yaptığı iyilik olur.

BAŞKA BİR DOKTOR

Koşarak yetiştiği otobüse soluk soluğa binmişti.
Etrafına baktı.
Arka sıralarda boş bir yer gördü. Biletini alıp tutunarak oraya doğru ilerledi.
Tam o sırada otobüs ani bir fren yaptı.
Genç adam dengesini kaybetti.
Bir anda önündeki koltuğa doğru savruldu ve kendisini genç bir kızın kucağında buldu.
Toparlanmaya çalıştı.
Olmadı.
Bir daha denedi.
Yine olmadı.
Ne olduğunu anlamaya çalışırken etrafına yardım ister gibi baktı. Sesini yükseltmek, yardım istemek istedi ama sesi çıkmadı.
Kucağına düştüğü genç kız da onu kaldırmaya çalıştı.
Fakat kucağındaki delikanlı genç ve güçlüydü. Kızın gücü onu yerinden kaldırmaya yetmedi.
Bir süre sonra genç kızın gözleri karardı.
Kendinden geçti.
Bayıldı.
Delikanlı ise olduğu yerde kalmıştı.
Kıpırdamak istiyor, kıpırdayamıyordu.
Sesini çıkarmak istiyor, sesi çıkmıyordu.
Durumu fark eden yolcular şoföre haber verdiler.
Şoför otobüsü kenara çekti.
İki gence baktı.
Sonra cep telefonunu çıkararak durumu polise bildirdi.
Bir süre sonra polis ekibi geldi.
Polisler hemen ambulans istediler.
Gelen ambulansa iki genç de dikkatle konuldu.
Ambulans hastaneye doğru hareket etti.
Otobüs ise yoluna devam etti.
Bu bir olaydı.
Bir günlük kazaydı.
Otobüste bulunanların çoğu için öyleydi.
Bir süre sonra herkes kendi hayatına dönecek, yaşananları unutacaktı.

Kimse:
“Bu gençlerin hâli ne oldu?” Diye düşünmeyecekti.
Gerçekten böyle mi olmalıydı?
İki genç, gözlerinin önünde meydana gelen bir kaza sonucu yaralanmıştı.
İnsanlık gerçekten bu kadar mı uzaklaşmıştı?
İnsanlık duyguları neden bu kadar körelmişti?
Otobüsteki yaşlılardan biri, o gençlerden birini kendi çocuğu olarak görseydi yine böyle mi davranırdı?
Genç yolculardan biri, o kızın ablası veya ağabeyi olsaydı, yaşananlara yine bu kadar kayıtsız kalabilir miydi?
Belki de insan, başkasının başına gelen felaketi uzaktan gördüğünde kolayca seyirci oluyordu.
Ta ki o felaket kendi kapısını çalana kadar…
Ambulans hızla hastaneye girdi.
Acil servisin önünde durdu.
İki genç sedyelerle içeri alındı.
İkisinin de durumu ağırdı.
Kız hâlâ baygındı.
Delikanlı ise gözlerini açık tutuyor, fakat konuşamıyor ve hareket edemiyordu.
Acil serviste bir süre kimse ilgilenmedi.
Yaklaşık on dakika sonra hastanenin görevli polis memuru sedyelerin yanına geldi.
İfade almak istiyordu.
Gençlere isimlerini soracaktı.
Ama ikisinden de ses seda gelmiyordu.
İkisi de sanki hayatla ölüm arasında bir yerdeydi.
Polis memuru durumun ciddiyetini anlayınca nöbetçi doktorların bulunduğu odaya yöneldi.
Kapıyı açtı.
İçeride otuz-otuz beş yaşlarında bir kadın doktorla birlikte dört doktor vardı.
Televizyon seyrediyor, çaylarını yudumluyorlardı.
Polis memuru içeri girdi.
Doktorlar ona şöyle bir baktılar.
Hiçbiri:
“Hayırdır memur bey?” Demedi.
Polis daha fazla dayanamadı.
- Dışarıda iki genç var. Az önce ambulansla getirildiler. Lütfen hastalara bakın, dedi.
Kadın doktor:
- Hangi gençler? Diye sordu.
Diğer doktorlardan biri, sanki kendisinden çok önemli bir iş istenmiş gibi:
- Tamam, gelir bakarız, dedi.
Polis odadan çıktı.

Dakikalar geçti.
Sonra biraz daha…
Bu arada genç kız kendine gelmişti.
Ayağa kalktı.
Yürüyerek oradan uzaklaştı.
Fakat erkek genç hâlâ sedyede yatıyordu.
Olan biteni görüyor, fakat geçirdiği şoktan dolayı konuşamıyordu.
Bir süre sonra doktorlardan biri hastaların bulunduğu bölüme geldi.
Sedyede yatan gence şöyle bir baktı.
- Adın ne? Diye sordu.
Cevap yoktu.
Nabzını kontrol etti.
Elini yukarı kaldırıp bıraktı.
Herhangi bir tepki alamadı.
Başını salladı.
Sonra dolaba yöneldi.
Bir ağrı kesici aldı.
Gence yaptı.
Ardından zile basarak:
- Bunu bir yatağa yatırın, dedi.
Ve tekrar doktorların odasına döndü.
Polis memuru birkaç dakika sonra gençlerin bulunduğu koridora geldi.
Sedyeler ortada yoktu.
Müdahale odasına baktı.
Hastaları göremedi.
Koşarak doktorların odasına girdi.
- Hastalar nerede? Diye sordu.
Doktorlardan biri:
- Getirilen iki hasta değil, bir erkek hasta vardı. Ona da ağrı kesici yaptık.
Erkekler aciline gönderdik, dedi.
Polis memuru donup kaldı.
- İki kişi getirildi komiserim, dedi. Bir genç kız, bir de genç erkek.
Doktorlardan hiçbiri cevap vermedi.
Polis odadan hışımla çıktı.
Erkekler aciline yöneldi.
Kapıyı açtı.
İçeri girdi.
Bir yatakta genç erkek yatıyordu.
Polis yanına yaklaştı.
Eğildi.
Genç nefes almıyordu.
Gözleri sabit bir noktaya dikilmişti.
Hareketsizdi.

Polis önce nabzını kontrol etti.
Atmıyordu.
Eğildi.
Nefesini dinledi.
Nefes de almıyordu.
Polis koğuştan çıktı.
Doktorların odasına geri döndü.
Gence baktığını söyleyen doktorun yanına gitti.
Sesi titriyordu:
- Doktor bey… Hastanın öldüğünü düşünüyorum.
Doktor kendi kendine bir şeyler mırıldandı.
Ayağa kalktı.
Polisin arkasından koğuşa girdi.
Gence şöyle bir baktı.
Nabzını kontrol etti.
Sonra polis memuruna dönerek:
- Evet… Haklısın. Ölmüş, dedi.
Polis memuru doktorun yüzüne baktı.
Bir süre hiçbir şey söylemedi.
Sonra içinden tek bir düşünce geçti:
“Bir insanın öldüğünü anlamak için doktor olmak gerekmiyordu.”
Ama o gece hastanede başka bir şey daha vardı.
Belki de herkesin unuttuğu bir şey…
İnsan hayatı.
Ve belki de o hastaneye gerçekten bir doktor gerekiyordu.
Sadece beyaz önlük giyen değil…
Doktor olduğunu hatırlayan başka bir doktor…

BABALIK

Güzel bir Haziran sabahıydı.
Saat sekiz suları…
Ayşe, mahallenin arkasında yükselen, uzaktan bakıldığında sivri bir külaha benzeyen tepeye doğru yürüyordu.
Adımları ağırdı.
Fakat kararını vermişti.
Dokuz ay önce aldığı kararı bugün uygulayacaktı.
Kendisini bu sıkıntılı duruma düşüren erkeği unutmuştu.
Hatta onu affetmişti.
Fakat kendisinin affetmesi, çevresinin de onu affedeceği anlamına gelmiyordu.
Geleneklerin, mahalle baskısının, insanların acımasız sözlerinin ne kadar ağır olabileceğini biliyordu.
Bu yüzden kararını kimseye anlatmamıştı.
Artık kendi kararını verebilecek yaştaydı.
Ve bugün, o kararın son adımını atacaktı.
İlk dört ay boyunca vücudundaki değişikliği saklama ihtiyacı duymamıştı.
Fakat dördüncü ayın sonunda durum iyice belli olmaya başlayınca kendi başının çaresine bakmaya başladı.
Ailesi yoksul sayılmazdı.
Mahallenin zengini değillerdi ama açlıkla da mücadele etmiyorlardı.
Fakat Ayşe'nin taşıdığı sır, onların bütün hayatını değiştirebilirdi.
Bir de çocuğun babası vardı…
Yakışıklı, genç, sevdiği adam!.
Ayşe ona hamile olduğunu söylediğinde delikanlı sevinçten havalara uçmuştu.
Bu sevinci yalnızca iki saat sürmüştü.
Mutluluğunu ailesine anlatmak için karşı yola geçerken hızla gelen bir aracın altında kalmış, on beş metreden fazla sürüklenerek hayatını kaybetmişti.
Ayşe'nin dünyası o gün yıkılmıştı.
Hem sevdiği adamı kaybetmişti hem de karnındaki çocuğun babasız kalacağını biliyordu.
Acısını içine gömdü.
Ailesine hiçbir şey söyleyemedi.

Ama doğacak çocuğundan vazgeçmedi.
Mahallenin arkasındaki külah biçimindeki tepeyi aylar önce gözden geçirmişti.
Zirveye yakın bir yerde, kayaların arasında küçük bir kovuk vardı.
Orası onun için bir sığınaktı.
Bugün oraya gidiyordu.
Yanına fazla bir şey almamıştı.
Bir parça kumaş…
Naylona sardığı temiz bir makas…
Bir pet şişe su…
İki parça ekmek ve biraz zeytin…
Çocuğunun ne zaman dünyaya geleceğini bilmiyordu.
Fakat artık beklemeyeceğini biliyordu.
Kovukta kendisine uygun bir yer buldu.
Bir süre oturdu.
Yürüyüş onu yormuştu.
Derken…
Bir sancı girdi.
Birkaç dakika sonra geçti.
Sonra yeniden başladı.
Sancılar sıklaştı.
Ayşe artık doğumun başladığını anlamıştı.
Saatler sonra…
Kovuktan ince bir bebek sesi yükseldi.
Bir oğlan çocuğu dünyaya gelmişti.
Ayşe, titreyen elleriyle göbek bağını kesti.
Kısa bir süre kendinden geçti.
Sonra gözlerini açtı.
Bebeğini getirdiği bez parçasına sardı.
Onu göğsüne bastırdı.
İlk sütünü verdi.
Bir süre çocuğuna baktı.
Sonra dudaklarından sessizce şu sözler döküldü:
- Hoş geldin yavrum…
Çocuğu kovuğa bıraktı.
Ve eve döndü.
Aradan bir hafta geçti.
Ayşe her gün tepeye çıktı.
Bebeğini emzirdi.
Temizliğini yaptı.
Onu kucağına aldı.
Konuştu.
Sevdi.
Öptü.

Sonra bir gün, yakın çevreden gelen bir dünürlükle alelacele evlendirildi.
Evlendiği adam kendi hâlinde biriydi.
Evinin geçimini sağlıyor, işine gidip geliyor, fakat eşinin özel hayatıyla fazla ilgilenmiyordu.
Ayşe ise iki hayatı birden yaşıyordu.
Bir tarafta kocası ve evi…
Diğer tarafta kayaların arasındaki kovukta büyüyen oğlu…
Aradan üç ay geçti.
Bir akşam Ayşe kocasına:
- Doktora gittim, dedi.
Adam:
- Ne olmuş?
- Doktor, benim çocuğumun olma ihtimalinin az olduğunu söyledi.
Biraz sustu.
Sonra:
- Herkes evlenince çocuk sahibi oluyor. Ben de evde sıkılıyorum. Müsaade edersen bir çocuğu evlat edinelim.
Adam fazla düşünmedi.
- Sen bak bakıştır. Uygun bir çocuk bulursan alırız.
Ertesi sabah işe gitti.
Ayşe ise daha fazla beklemedi.
Yaban ellere bıraktığı yavrusuna koştu.
Kovuktan oğlunu aldı.
Bağrına bastı.
Eve getirdi.
Akşam kocası geldiğinde:
- Anası babası olmayan bir çocuk buldum, dedi. Beğenirsen bizimle kalsın. Ben bakarım.
Adam çocuğa baktı.
- Kalsın, dedi.
Böylece Ayşe'nin yıllardır sakladığı sır, kendi evinin içine girmişti.
Yıllar geçti.
Çocuk büyüdü.
Artık konuşuyor, anne ve baba diyordu.
Evde sevgi içinde büyüyordu.
Fakat Ayşe'nin içinde yıllardır taşıdığı bir korku vardı.
Kocasına gerçeği söylememişti.
Her gün biraz daha ağırlaşan bir vicdan…
Her gece biraz daha büyüyen bir sır…
Sonunda bir akşam karar verdi.
Artık zamanı gelmişti.
Kocasının karşısına oturdu.
Yıllardır sakladığı her şeyi birer birer anlattı.

Konuşması bittiğinde odada ağır bir sessizlik oluştu.
Adam bir süre hiçbir şey söylemedi.
Sonra başını kaldırdı.
- Çocuğun babasının adı neydi?
Ayşe söyledi.
- Soyadı?
Ayşe soyadını da söyledi.
Adam bir anda yüzünü değiştirdi.
Sanki dünyası başına yıkılmıştı.
Bir an sonra yere yığıldı.
Ayşe korkuyla yanına koştu.
- Ne oldu?
Adamı kendine getirmeye çalıştı.
Bir süre sonra gözlerini açtı.
Ayşe'ye baktı.
Gözlerinde yılların taşıdığı başka bir acı vardı.
Sadece:
- Demek bu seninle onun çocuğun diyebildi.
Sonra ağlamaya başladı.
Ayşe şaşkındı.
Ne olduğunu anlayamıyordu.
Fakat adam daha fazla konuşmadı.
O gece aralarında başka bir konuşma geçmedi.
Ertesi gün hayat yine devam etti.
Fakat hiçbir şey eskisi gibi değildi.
Adam çocuğa daha farklı bakmaya başlamıştı.
Onu daha fazla kucaklıyor, daha fazla seviyor, daha fazla ilgileniyordu.
Ayşe ise kocasının sırrını çözmeye çalışıyordu.
Ama sormaya cesaret edemiyordu.
Adam çocuğu kendi çocuğu gibi değil…
Sanki kendi canından bir parça gibi seviyordu.
Aradan üç ay geçti.
Bir gün Ayşe hamile olduğunu öğrendi.
Çocuk bu defa kendi kocasındandı.
Dokuz ay sonra bir kız çocuğu dünyaya geldi.
Adamın sevinci tarifsizdi.
Kızını kucağına aldı.
Uzun uzun baktı.
Sonra Ayşe'ye döndü.
Yüzünde yıllardır görülmeyen bir mutluluk vardı.
Ayşe o an eşini sanki yeniden tanıyordu.
Adam yalnızca bir çocuğun babası olmamıştı.
Çünkü babalık, yalnızca kendi çocuğunun doğmasıyla kazanılan bir sıfat değildi.

Babalık;
“Kan bağı olmadan da sevebilmekti.”
Babalık;
“başkasının çocuğunu kendi yüreğinde büyütebilmekti.”
Babalık;
“gerçeği öğrendiğinde bile sevgiden vazgeçmemekti.”
Ve Ayşe'nin kocası o gün, belki de ilk defa gerçekten baba olmuştu.
Çünkü artık o yalnızca
“Babalık yapmıyordu.”
“Baba olmuştu.”

AYŞE

Yaklaşık yirmi yıl önce yaptırdığım dişlerimden birinin kaplaması delinmişti.
Dişçiye gitmiş, sıramı bekliyordum.
O sırada içeriye bir aile girdi.
Anne, baba ve dört yaşlarında, cingöz bakışlı küçük bir kız…
Küçük kız birkaç dakika içinde bekleme salonunu keşfetti.
Sanki dişçi muayenehanesi değil de onun oyun salonuydu.
Bir aşağı koşuyor, bir yukarı koşuyor, iki sehpanın arasından geçiyor, yeniden geri dönüyordu.
Bekleme salonundaki herkes, istemeden de olsa onu izliyordu.
Benim dikkatimi ise başka bir şey çekmişti.
Anne ve baba çocuklarına hiç karışmıyordu.
Kızın koştuğu zemin oldukça kaygandı.
Sehpaların üzerinde de cam eşyalar vardı.
Bir an ayağının kayıp sehpaya çarpacağını ve camların kırılacağını düşündüm.
Dayanamadım.
Babasına:
- Beyefendi, çocuğun koştuğu yer çok kaygan. Ayağı kayıp sehpaya çarparsa camlar kırılabilir. Biraz dikkat etseniz, dedim.
Babası bana bakıp gülümsedi.
- Bizim dediğimizin tersini yapıyor. Biz de artık onu serbest bıraktık. Bildiği gibi hareket ediyor, dedi.
Bu sırada küçük kız da konuşmalarımızı dinliyordu.
Bir ara göz göze geldik.
- Gel bakalım tatlım, seninle biraz konuşalım, dedim.
Bana yabancı birine bakar gibi çekingen gözlerle baktı.
Sonra hiçbir şey olmamış gibi yeniden koşmaya başladı.
Birkaç defa ayağı kayar gibi oldu.
Ben yine dayanamadım:
- Bak, böyle koşmaya devam edersen saçını keserim, dedim.
Bu defa durdu.
İlk kez doğrudan yüzüme baktı.
- Ya! Bakalım ne ile saçımı kesecekmişsin? Diye karşılık verdi.
Ben de şaka yollu:
- Cebimde küçük bir çakı var, onunla keserim, dedim.
Bana inanmayan, hatta biraz alay eden gözlerle baktı.
- Hani? Göster bakayım, nasıl bir bıçakmış?

Cebimdeki küçük çakıyı çıkartıp gösterdim.
O afacan, cin gibi çocuk bir anda sustu.
Sanki başka bir çocuk olmuştu.
Koşmadı.
Bağırmadı.
Sessizce yerine geçti.
Bir an ben bile şaşırdım.
Acaba şakamı biraz fazla mı ileri götürmüştüm?
Tam o sırada annesi söze karıştı:
- Amca, onun tek korktuğu şeyi nasıl bildiniz? Ayşe sadece saçının kesilmesinden korkar. Siz de tesadüfen onu susturdunuz.
Hep birlikte güldük.
Ben de diş ölçümü için muayenehaneye girdim.
İşimi bitirip ayrıldım.
O küçük kızın adının Ayşe olduğunu o gün öğrenmiştim.
Aradan yaklaşık on beş gün geçti.
Takılacak dişim için yeniden aynı muayenehaneye gittim.
Yine sıramı bekliyordum.
Bir süre sonra kapı açıldı.
İçeriye Ayşe ve annesi girdi.
Annesi kızının elinden tutarak bir sandalyeye oturdu.
Aradan on beş, yirmi saniye ya geçmişti ya geçmemişti.
Ayşe birden yerinden kalktı.
Muayenehanenin diğer tarafına doğru koşmaya başladı.
Sonra arkasını döndü.
Gözleri benim gözlerime değdi.
Bir anda durdu.
Koşarak gittiği yerden bu defa usul usul yürüyerek annesinin yanına geldi.
Sessizce oturdu.
Annesi kızının bu hâlini fark etti.
Şaşırarak:
- Yavrum, hasta mısın? diye sordu.
Ayşe cevap vermedi.
Sadece eliyle beni gösterdi.
Annesi bana baktı.
Bir an düşündü.
Beni hatırlayamamıştı.
Ben gülümsedim.
- Hatırlayamadınız galiba, dedim.
- Geçen gelişinizde kızınızın korkusunu tesadüfen öğrenmiştim. Biraz gülüşmüştük.
Sonra olanları anlattım.

- Siz beni unutmuşsunuz ama küçük hanım unutmamış. İçeri girer girmez koşmaya başladı. Geri döndüğünde beni gördü ve usul usul gelip yanınıza oturdu.
Annesinin yüzü birden aydınlandı.
- Evet, şimdi hatırladım! Hatta siz gittikten sonra Ayşe bana:
"Anne! Saçımı kesecek amca gitti." Demişti.
Hep birlikte gülüştük.
O sırada Ayşe'ye baktım.
- Gel bakalım, seninle arkadaş olalım. Bir resmini çekeyim. Tanışmamızı da yazayım, dedim.
Babası da:
- Hadi kızım, git, diyerek onu cesaretlendirdi.
Ayşe biraz çekinerek yanıma geldi.
Yanıma oturdu.
Resmini çektim.
Aslında yaşanan çok küçük bir olaydı.
Bir dişçi bekleme salonunda, dört yaşındaki bir çocuğun birkaç dakikalık koşuşturması…
Hepsi buydu.
Fakat ben o gün başka bir şey düşündüm.
Belki o gün içime doğan o küçük müdahale, Ayşe'nin gözümüzün önünde yaşayabileceği bir kazaya engel olmuştu.
Belki de bazen insanın içine doğan bir sözün, bir başkasının hayatında hiç ummadığı bir işe yaradığını bilmiyoruz.
Ben Ayşe'yi korkutmak istememiştim.
Sadece koşmasını durdurmak istemiştim.
Ama çocukların dünyasında söylenen bir söz, bizim düşündüğümüzden daha uzun yaşayabiliyordu.
Ben o günü unuttum sanıyordum.
Ayşe unutmamıştı.
Yaklaşık bir saat sıra bekledim.
Benim sıram gelene kadar Ayşe uslu uslu oturdu.
Arada bana baktı.
Ben ona baktım.
İki yabancı değildik!.
Ama artık birbirimizi tanıyorduk.
Belki yıllar sonra beni hiç hatırlamayacaktı.
Belki de hatırlayacaktı.
Bunu bilemem.
Fakat o gün içimden şu geçti:
"Bir çocuğun hayatına bazen sadece birkaç dakikalığına girersiniz."
Ne kadar iz bıraktığınızı ise yıllar sonra anlarsınız.

Benim için Ayşe, yirmi yıl önce bir dişçi bekleme salonunda karşılaştığım küçük bir kızdı.
Ama o gün bana bir şeyi yeniden hatırlattı:
“Çocukların hafızası küçüktür sanırız.2
Oysa bazı şeyleri bizden daha uzun saklarlar.
Ve bazen…
Bir çocuğun sizi hatırlaması,
Sizin onu hatırlamanızdan çok daha kıymetlidir.

BEKLERKEN

Biriciklerini beklerken heyecanlıydılar.
Nasıl heyecanlı olmasınalardı ki?
Tam on ay olmuştu. O şanlı Türk Ordusunun bir neferi olan oğulları Ahmet, son görev yaptığı birliğinde vazifesine başlayalı tam on ay geçmişti.
Bugün teskere alacaktı.
En geç yarın öğleden sonra memleketlerine, ana babasının yanına varması bekleniyordu.
Evladına kavuşacak olmanın heyecanı, evin her köşesine sinmişti.
Ama…
Babanın içinde tarif edemediği bir sıkıntı vardı.
Hanımına söylemiyordu.
Söyleyemiyordu.
Elli beş yaşına gelmişti. Hayatında böyle bir sıkıntıyı yalnızca bir defa daha yaşamıştı. Babasını kaybettiği akşam…
Şimdi de aynı sıkıntı göğsünü kavrıyordu.
Sanki büyük bir el, göğsünün tam ortasını sıkıyor, sıkıyor ve bırakmıyordu.
Oysa elli beş yaşına kadar sigara ve alkol kullanmamıştı. Bildiği kadarıyla kalbiyle ilgili bir rahatsızlığı da yoktu. Ailesinde böyle bir hastalık olduğunu da hatırlamıyordu.
Ama bu başka bir şeydi.
İçinde bir korku vardı.
Zaman zaman aklına gelen düşünceyi hemen uzaklaştırıyordu:
“Yok canım… Olmaz böyle şey.”
Sonra kendini toparlıyor, hanımına belli etmemeye çalışıyordu.
Fakat insan bazı korkuları ne kadar saklamaya çalışırsa çalışsın, yüreği onları kendisinden saklayamıyordu.
Anne ise mutluluktan uçuyordu.
Ahmet'i geliyordu.
Biricik oğlu…
Dört kız evladından sonra, adeta “tekne kazıntısı” olarak Rabb'inin kendisine verdiği oğluydu Ahmet.
Bin bir ihtimamla büyütmüşlerdi çocuklarını.
Sevgiyle…
Sabırla…
Dualarla…
Şimdi Ahmet askerliğini normal süresi içinde bitirmiş, teskere alıyordu.
Annenin aklı ise çoktan mutfaktaydı.
“Ahmet'ime neler hazırlasam?”

Onun sevdiği yemekleri yapmalıydı.
Sultanlara layık bir sofra kurmalıydı.
Dört kızından ikisini başka şehirlere gelin etmişti. Büyük kızını Çorum'a vermişti ama kızının evindeki huzursuzluk sebebiyle onu pek göremiyordu.
Bayramdan bayrama gelebiliyordu.
Diğer kızı da Çorum'da gelindi.
Fakat o da ilk çocuğunu dünyaya getirmiş, loğusa yatağındaydı.
Anne kendi kendine gülümsedi.
"İş başa düştü," dedi.
Un çuvalının başına geçti.
Ahmet'ine güzel bir sıkma baklava yapacaktı.
Beyinin söylediğine göre Ahmet, yarın öğle namazından sonra Çorum'a ulaşacaktı.
"Bugün baklavayı açarım, yarın da diğer yemekleri yaparım."
Besmeleyle işe koyuldu.
Hamuru yoğurdu.
Yumaklar yaptı.
Yufkaları açtı.
Bir ara gözleri dalıverdi.
Ne kadar zaman geçtiğini anlayamadı.
Kendine geldiğinde hamurlar neredeyse kuruyacak kıvama gelmişti.
Hemen Besmele çekti.
Yumakları açtı.
Yufkaları serdi.
Aralarına ceviz doldurdu.
Sıktı.
Tepsiye dizdi.
Dizdi…
Dizdi…
Tepsi dolduğunda dışarıda akşam ezanı okunuyordu.
Anne bir an durdu.
Ellerini önlüğüne sildi.
Gülümsedi.
"Ahmet'im yiyecek."
Güneydoğuda askerlik yapan Ahmet de o gece uyuyamıyordu.
Yarın teskere alacaktı.
Tertipleri, komutanlarının müsaadesiyle küçük bir eğlence düzenlemişlerdi.
Sazlar çalınmış…
Oyunlar oynanmış…
Halaylar çekilmiş…
Kucaklaşılmış…
Helalleşilmişti.
Sonra herkes kendi koğuşuna, kendi yatağına çekilmişti.

Ama Ahmet'in gözlerine uyku girmiyordu.
Çorum burnunda tütüyordu.
“Uçağa tertiplerle birlikte bineriz. Ankara'ya saat dokuzda varırız. Oradan hemen Çorum otobüslerinden birine binerim. Saat bire doğru evde olurum.”
Kafasında planı tekrar tekrar kuruyordu.
Annesi onu nasıl karşılayacaktı?
Neler hazırlayacaktı?
On aydır annesinin yemeklerini yememişti.
Arkadaşlarıyla gezdiği yerler gözünün önünden geçti.
Çorum'un sokakları…
Saat Kulesi…
Mahalleleri…
Ve…
Ayşe.
Ahmet'in yüzünde belli belirsiz bir tebessüm oluştu.
Bu düşünceler içinde ne kadar kaldığını bilmiyordu.
Derken şehirden sabah ezanı yükselmeye başladı.
Ahmet yavaşça yatağından kalktı.
Abdestini aldı.
Sabah namazını kıldı.
Valizi zaten hazırdı.
Biraz sonra içtima borusu çaldı.
Tertipleri sivil elbiselerini giyip çıktılar.
Ayrı bir bölümde hizaya girdiler.
Artık her şey tamam gibiydi.
Aynı saatlerde Ahmet'in babası da sabah ezanıyla uyandı.
Göğsündeki sıkıntının geçtiğini fark edince rahatladı.
“Demek boşuna korkmuşum,” diye düşündü.
Hanımına usulca seslendi:
- Kalk hatun, sabah ezanı okunuyor.
Kadıncağız, baklavayla ve hazırlıklarla uğraşmaktan geç yatmıştı.
Yorgundu.
Ama oğlunun geleceğini düşününce yorgunluğunu unuttu.
Kalktı.
Namazını kıldı.
Sonra mutfağa geçti.
Evlendiği günden beri, doğum yaptığı günler dışında, eşini kahvaltı yaptırmadan işe göndermemişti.
Çayı demledi.
Kahvaltıyı hazırladı.
Beyine:
- Sofra hazır, dedi.
Birlikte oturdular.

Kahvaltılarını yaptılar.
Adam ayağa kalktı.
Hanımına veda ederken:
- Öğlen saat birde evde olurum, dedi.
Sonra işine gitti.
Anne ise hemen mutfağa geçti.
Eti yağda kızarttı.
Pilav için henüz erkendi.
Her şey yolunda görünüyordu.
Çorum'da hayat kendi akışında devam ediyordu.
Aynı saatlerde Ahmet ve tertipleri, kendilerinden önce terhis olan arkadaşları gibi kısa bir konuşmadan sonra havaalanına gitmeyi bekliyorlardı.
Tam o sırada bölük komutanı Binbaşı'nın bölüğün başına geçtiğini gördüler.
Şaşırdılar.
“Herhalde terhis konuşması yapacak.” Diye düşündüler.
Fakat biraz sonra General geldi.
Tekmil alındı.
General bölüğe döndü.
Yüzündeki ifade değişikti.
- Evlatlarım!
Herkes dikkat kesildi.
- İkinci bir emre kadar izin ve terhisler durdurulmuştur.
Bir an sessizlik oldu.
- Kapıda Irak savaşı var. Hepinizin ailelerine birer emir subayı bilgi verecek. Müsterih olunuz. Her zamanki gibi bilgi vermek, mektup yazmak ve ailenize birliğiniz hakkında bilgi vermek yasaktır.
Sonra terhisi gelenlere döndü:
- Sizler de depoya giderek teslim ettiğiniz elbise ve teçhizatınızı teslim alın.
Ardından tek bir emir yükseldi:
- Marş! Marş!
Türk askeri bunlar…
Mehmet'ler…
Ahmet'ler…
Ali'ler…
Biraz önce evlerine gitmenin hayalini kuran gençler, şimdi yeniden görevlerinin başına koşuyorlardı.
Depoya gittiler.
Elbiselerini ve teçhizatlarını aldılar.
Giyindiler.
Kuşandılar.
Ve görevlerinin başına döndüler.
Saat bire doğru Ahmet'in Çorum'daki evinin önünde bir askerî araç durdu.
Baba işten yeni dönmüştü.

Kapının önündeki askerî aracı görünce bir anda durdu.
Kalbi yeniden sıkıştı.
Hanımına seslendi:
- Hatun! Kapıyı aç!
Kapı açıldı.
Karşılarında aslan gibi bir yüzbaşı duruyordu.
Ciddi…
Vakarlı…
Gururlu…
Elinde sarı bir zarf vardı.
Ahmet'in babası bir an nefes alamadığını hissetti.
Kalbinin duracağını sandı.
Kendini toparladı.
- Buyurun komutanım, diyebildi.
Yüzbaşı sakin bir sesle konuştu:
- Bildiğiniz gibi bugün Ahmet'i bekliyordunuz.
Babanın gözleri yüzbaşının elindeki sarı zarfa takıldı.
Yüzbaşı devam etti:
- Evladınız şu an aynı birliğinde bulunmaktadır. Devletimizin aldığı karar gereği teskere ve izinler ikinci bir emre kadar durdurulmuştur.
Bir an sustu.
- Evladınız bu emir gereği sağ ve selametle birliğinde bulunmaktadır. Özel emir çıktığında sizinle telefon bağlantısı kuracaktır.
Elindeki sarı zarfı gösterdi.
- Bu belgede Ahmet'in teskere süresinin uzatıldığı bildirilmektedir.
Sonra çakı gibi bir selam verdi.
Döndü.
Aracına yürüdü.
Arkasından kapı kapandı.
Askerî araç uzaklaştı.
Baba bir süre olduğu yerde kaldı.
Sonra hanımına döndü.
Yüzünde buruk bir tebessüm vardı.
- Hatun, sofrayı kur.
Kadın şaşkınlıkla baktı.
- Beklenen Vatan hizmeti daha bitmemiş. Hazırlıkların soğumasın.
Sonra içeri girdi.
Biraz önce göğsünü kavrayan o sıkıntı gitmişti.
Korktuğu olmamıştı.
Ahmet yaşıyordu.
Sağdı.
Selametti.
Oğlunun eve gelememesi, o an için dünyanın en büyük derdi değildi.

Baba derin bir nefes aldı.
Sonra sessizce:
- Vatan sağ olsun, dedi.
Ve ekledi:
- Biz bu yiğitleri zaten bu vatan için yetiştiriyoruz.
Mutfaktan baklavanın kokusu geliyordu.
Anne, oğlunun soğumadan yiyeceği yemekleri hazırlamaya devam etti.
Ahmet ise binlerce kilometre ötede, yeniden üniformasının içindeydi.
Evine dönememişti.
Ama ailesi artık biliyordu:
Beklenen oğul gelmemişti.
Fakat daha önemlisi…
Yaşıyordu.
Ve bazen bir annenin, bir babanın bekleyişinde en büyük mutluluk, sevdiğine kavuşmak değil;
Ondan gelecek güzel haberi bekleyebilmektir.
O gün Çorum'da bir evde sofraya baklava kondu.
Ama o sofrada bir kişi eksikti.
Ahmet…
Yine de kimse sofradan aç kalkmadı.
Çünkü o gün sofrada bir başka şey vardı:
Vatan sağ olsun diyebilmenin huzuru.

ÇORUM © 1998 Mahmut Selim GÜRSEL , Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International lisansı altında yayınlamaktadır. CC BY NC SA 4.0

SAWAL KİTAPLAR

2019

ISBN 978-625-90812-2-9